COLECCIÓN XYZ

AJÜYÜGAWÜTR ALJÜGÜLNAJNA A ANÜKÜNA

AJÜYÜGAWÜTR ALJÜGÜLNAJNA A ANÜKÜNA

Para la traducción a lenguas originarias de los materiales de la Editorial Mingeneros se respetaron los criterios acordados por lxs traductorxs y sus comunidades respecto del uso de determinadas palabras en idioma español para facilitar la comprensión del texto.

Yüüjna sasü akatüjüchawütr Katayna a Yajüch sasü kashawka Editorial Mingenerosnaka wakanümskak aujama auküjüchach sasü akatüjüchak tsük ajwaywanwütrna yüüjna yajücha a autsgüküna a apsüpach sasü kadayna a yajüch yatsashüpüwütr sasü anajücha a atsümtawütr.

Autoridades nacionales

Presidente de la Nación
Dr. Alberto Ángel Fernández

Vicepresidenta de la Nación
Dra. Cristina Fernández de Kirchner

Jefe de Gabinete de Ministrxs de la Nación
Lic. Santiago Andrés Cafiero

Ministra de las Mujeres, Géneros y Diversidad de la Nación
Ab. Elizabeth Gómez Alcorta

Secretaria Unidad Gabinete de Asesorxs
Lic. Lara González Carvajal

Directora General de Prensa y Comunicación
Mg. Andrea Mallimaci

Directora de Contenidos
Lic. Carolina Atencio

Amshlanawütr

Atükanawütr sasü Yamkaank a Aljajürrü, Aljügülna tsük Anajüpashkawaw Künüka (MMGyD) wawük sasü ashpütkü sasü gayü a atrankan atsüktsawach sasü asnaja a yamkaankan sasü anajüpashkawaw, tsük sasü atsküchana a auкünapkala sasü atswakamükan a Jürrü a Künükan yasjütsümtülchü sasü aljügülna a atatrajawütr.

Küsüna apkala washlak magünach yamkalashgü sasü achamünanaka gütü a yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH), tsük yasgü sasü ajanüwütr achwanakan yajanjüwütr sasü atawülüjawütr wakanakashnük tsük wakauklümkünük sasü katüküganwaw a küchüshükan aljügülnajna a anüküna.

Winanajükünük düpút a amkaja yatüwütr sasü agayü atachmawülawükan tsük yakü asjüsjas kawujshlakan sasü yüjüchagüpün apsüpakan wakamjashchak sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH). Sasükan winashlawülak wasa yamnüwa, yankalüwütr küsüna anamjücha tsük yaujtüchüwüchü yüüjna apgayaucha tsük ajükawütr a amshalach. Chüyü a münüwa winakashnak yamkalashgü kaya tsük küchajatkü küsankala yaukaunüwütr küsüna, yatüchüülchü ashümta tsük yakatü kajwuk atük a tajnülaw.

Wasa autranach wawük sasü atükanawütr chüyü a atülümküna yatrankan waukaunak jücha, achünjücha tsük atüchwanawü a achwanükan yatsüwütr üpatr yüüjna sasü atükawütr sasü Argentina ajüshlükünakan tsük anajüpashkach winagütsatskük. Sasü yatran tsük kashaw wakatüküshlük wakankashnak yakatünü gütskam chüyü a yamüwütr a aungüwakan, atsasawütr tsük amkalashgawütr sasü ajwalcha a asalüjamach. Chüyü a yainawüka amshlanach asüwajna aljügülna a yüwüchü tsük anajüpashkawaw, wagüüjünük kamüshna küsankala yankalüwütr tsük yajwalchü, tsük wasgük sasü ajanja a achwanükan küsükal winajajtrak chüyü a künawaw kücha amaktüna tsük katükükan, kajwuk küna.

Yajücha a chüyach

Ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna wakawük chüyü a sasü yüjüchagüpün a künawawkan kücha trajü sasü atatrajawütr a kawujka sasü kamnü yüshnaukü atükna küsüna tsük sasü küyüm. Amküchak amükshlawütr yamkaankaubana, ajanüwukachaubana wamügünak chüyü a münüwa a trajü sasü agayüja a künawawkan tsük aukünapkalakan wanjüükülchük sasü Amünach yanjüükülchüwün aukünamküna a kawujka gujmna wakajalajalü yatsgüksajü tsük yatü asjüsjas a güchümayakan anakalüchaka tsük küna a atagawütr amünachnaka ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

Sasü 3 chüyü a yüshnauküka 2015 küchadüpütkan a amüsnajawütr alkachna sasü atülwajchü “Ni una menos”, yainagüsach amüsnajawütr aushnüchajna atachaljatükan tsük yainakünükan amka sasü aljügülna a ajüyügawütr wakatük münüwa yamkaank a ajnatükajna a yainakünükan, wakanatükük chüyü a achüta ayainach gan wük sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna, ganalaw yagap sasü katüküganwaw a küchüshükan wakamatüjkük yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) (gütü a ajawütr, katrüjüla a amshalajnamakan, aksaja a apkala gan anajnamach, agünamshalachawütr a apkalakan, yaina anaayü) wakawük ajalüjalütrwaw a atawülüjawütr küsükal wakanükünak tsük gujmna wakagüinü yauklümkünüwün.

Atükanawütrka MMGyD diciembrejnaka 2019, anjülchajna gama Alberto Fernánz tsük p’üchach a gama Cristina Fernández de Kirchner, wawük chüyü a chüwü atskünsa a aukünapkalakan yatükünküwütr chüachüka amshalawükanwaw sasü aljügülna a aukünamküna tsük anajüpashkawaw, yasjütsümtülchü tsük yachüyachnü amküna yastüpükünüwütr katüküganwaw tsük yatükanü chüyü a künawaw kücha amkatüküch, amaktüna tsük kücha gütü kajwuk a küna.

Wasa asjüsja wasnaksük chüyü a Amünach wachüknüshlük tsük yankalüwün atsga sasü achüta a ajaljalak sasü yamkaank a asnaja, yamkaankanütr tsük anajüpashkawaw a asjütsükünawütr wakakük yamükshlüwün yüüjna kalchü a gayü a kalchü tsük amüsnajawütr üpatrna. Chüyü a Amünach kümna, kata, apshlawak sasü achwanawaw, wayünwachük tsük watük yamüwütr küsükal küna amünach aljügülna a ajüyügawütr gujmna wakajalajalü yajauchü sasü gütü aujamnübünkan, künawawkan tsük atachmawülawükan tsük, wee, yachmülü chüyü a atülümküna ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr.

Küsüna apkala wakütüchachük düpüt amütsgükünüwaw yajanü aukünamküna a kawujka sasü achüta, yamüshlü tsük yatskünü gütü sasü Yamkaank tsük anajüpashkawaw yüjücha atsgüksajawütr tsük awajkücha sasü aljügülna a ajüyügawütr waujküjük yajanü güchü yamnüwa sasü küna sasü wakagüsak.

Yainajna sasü Atülümküna a Künükan Amkünaka amka sasü Aljügülna a ajüyügawütr 2020-2022 (Plan Nacional de Acción contra las Violencias de Género 2020-2022) winanajüchak yachmülü tsük yatsgü chüyü a aukünamküna tsük amküncha wakankashnak yamajashcha sasü achauj sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Yüüjna chüyü a alküja a kawujshlakan tsük yainanjülchawükan -wanjütsaknük atsgüksajawütr, anakalücha, atskalchü ajawütr sasü amaktünüwaw tsük atagawütr sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna- winamügünak kücha

katün sasü akünsha yatükanüwün sasü atawülüjawütr yüjücha küsükal sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr gujmna wakajalajalü yachmülü chüyü a atülümküna wüj ajajtra.

Gütskam wakatükünük anaayü küsankala yatüülü atachümküna künawawkan tsümnaw, apüjawütr ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna chüyü a anajüpashkawaw ajüyügawütr winachwanak yapsapü, yaktsümtü tsük yanaktsükünü, gan wük yachüwün sasü müla aljügülna. Wawük achwanükan yatawülü kaya Küsa waujmanak anaayü küsankala ajüyügawütr wakajagüshük atük tsük sasü yatsüwütr ajajtra sasü küna.

Wasa akawujkanawütr wayümalak gütskam yüjücha yachmülü wasa ajwalchüküna, yamjükü künü sasü aljügülna a ajüyügawütr, watük yamüwütr alküja tsük awajkücha tsük yatawülü a mügünawütr kajwuk küsankala tsük yüüjna chüyü a yüjüchagüpün yainawükan winachwanak sasü chüyü a künawaw kücha amaktüna mükna kajwuk, tsük kajwuk yachmülü ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr.

Josefina Kelly Neila

Secretaria de Políticas contra la Violencia por Razones de Género

¿Künchü wakawük sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna?

Sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna wakawük chüyü a a asnaksawawütr sasü anütsgaka a autrawa atsüktsawükan yaina sasü aljügülna. Wasa sasü gütskam chüyü a yüjüchagüpün künawawkan, atachmawülawükan tsük aukünapkalakan. Wawük yasü, künüchü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna winashlak chüyü a wüjkünakan, yatraw naaya yakünükan, ganalaw sasü amtülchawütr künawawkan yamkaank, ajanüwukach, pashtray-yamkaank, yamkaank-pashtray tsük ajanüwukach a aklüjüküna sasü chüyü a asjütsa aljügülna tsük chüyü a aukünapkala agülnakan aklüja wükka sasü atswakamükan atsüktsawach.

Wee, sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna sasü ajüyügawütr autsgükünach ükün pashtray yüüjna apsüpakan yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) ganalaw gütskam ajajtra künawawkan. Jatkülaw wakajalajalak yatskünü anajüpashkach apüjawütr tsük küsankalawaw ajüyügawütr –Sasü Atachgütü Nº 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan Yatsgüksajü, Yatragü tsük Yastüpükünü Ajüyügawütr amka sasü Yamkaank sasü Münüwa gujmna wakachmülü Autrawa a Yainakünakan (chüyachna, Atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank)[1]– wawük achwanükan wasa küchüshükan yajükü düürwaw yak'anauchawütr, asnajakan tsük sasü ajalüjalütrwaw.

Kütsürma aljügülna a katüküganwaw wawük chüyü küsamkünawütr sasü künawaw küsankala asjütsümtülchükan tsük autrawa künawawkan, aukünamküna, atachmawülawükan, aujamnübünkan tsük ashkümünükan: kaday a pashtray a jürrü. Wasa küsamkünawütr, tsük sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) tsük ajüyügawütr amka sasü wawük sasü asalawütr kücha wasa aukünawütr.

Autrawa asjütsümtülchükan aljügülna chüyü a aujü anaayü, yautsgükünüwün aujamnatsük kürrüwaw apashka münüwa sasü asjütsa künawawkan tsük sasü küna a ajatra. Wawük wasa kajwuk küsawatr tsük aukükalkawütr amka sasü ajajtra, aukütsajan, yagachwaw, kawujshlakanwaw ajwalchawakan, yats'ülkan, aujamnübünkan, atachabünkan tsük güchümayawaw künakan yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) atatrach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

Yagap, sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna wakayümalak yawü atatrach yüüjna chüyü a kayakawujshlakan, yayümalüwün sasü yainanjülchawükanwaw, wawük yasü, sasü agüsa sasü aljügülna anaayü apüjawütr gütskam yüshnaukü, apüjawütr künawawkan, müknajna a agülnakan, aljügülna a aklüjüküna, güüjübawaw, atawülüjawütr, awükünkü a katay a yajwaywanwütr, atükkanwaw, yüjücha a gütsalmüjta, yaina anaayü. Yainanjülchawütr sasü

[1] Ley N° 26.485 de Protección Integral para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra las Mujeres en los Ámbitos en que Desarrollen sus Relaciones Interpersonales - Atachgütü Nº 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan Yatsgüksajüwütr, Yatragü tsük Yastüpükünü amka sasü Yamkaank Münüwajna gujmna wakachmülü Autrawapün a Yainakünakan. Ayümalütsgütr http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/150000-154999/152155/texact.htm

ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna ükün naaya apashka wasa apüjawütr, sasü amünach atkaanükünawaw tsük chüyü a küchachwanükan alküja sasü aukünamküna a kawujka.

Jücha yüüjna sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna

Apashka yüwüchü sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Aujtüchüwüchawütr tsük kaya yüüjna sasü yüjüchagüpün wakanpasnükünük gütskam tükakatüna yajawü yüüjna mükna yawachükünü yüwüchü tsük apashka.

Monserrat Sagot
"Estrategias para enfrentar la violencia contra las mujeres", 2008.

"Ajüyügawütr amka sasü yamkaank wawük chüyü küchüshükan sasü küsamkünawütr aljügülna. Sasü ajüyügawütr gan wük chüyü atüchwanawütr küchagüchümayakan yaujamnü sasü yamkaank, ganalaw yagap chüyü a sasü asalawütr kücha tsük sasü aukünawütr tsük amtülchawütr. Mügünawütr yamkaank tsük pashtray wasjütsak gütskam chüyü a asjütsümtülchü sasü pashtray wakayümalak aujamna yüüjna sasü atrajü atüchwanawü sasü künawaw tsük yüüjna sasü yamkaank. Kashlün chüpü atülwajchashümta, müralkan, aukünapkalakan, aujamnübünkan tsük atachgütükan yüüjna autsgüküna sasü pashtray a kürrüwaw yüüjna sasü yamkaank. K'aschakük wasa atsüktsawach tsük atachmawülawükan, sasü ajüyügawütr wankalak chüyü a sasüküsankala kücha tsük akajwuknanach wakakalüchak autsgüküna kürrüwaw".

**María Pía Ceballos
y Natalia Gil
“Furia travesti entre fronteras, la comunidad
de las diferencias”, 2018.**

“Küsüna ajajtra amka kajwuk aukünapkalakan amka achauj watranamkünük yats’ül wüjkünakan sasü wakaujamnak yats’ül: la agülnakanwaw katükü-cis-augütawach. Sasü agünütskünü chüyü a sasü anütsga, wajnamük sasü yüwüchü tsük mügünawütr sasü trajkaam. Künüchü sasü agünütskünü anaayü, gütskam sasü künü tsük apüjawütr, kajwuk, yawüwün sasü ajanüwukachaubana künakshlajamalpün. Yawü ajanüwukach, yawü katay, yawü kayajlüwük, wajnamük yats’ül, yajkaamüwün sasü 37 yüshnaukü gakga, küya, ashüshawü a yütsü, aubanach, anaubanawach. Wee wajnamük küsüna ajajtra sasü apashka, sasü bayak atachümküna anaugütawütün”.

**Monique Wittig
“El pensamiento Heterosexual”, 1992.**

“Atülwajchashümta sasü apashka agülnakan kaday a atachmawülawütr küsüna gütskam chüyü a autakma, sasü amküncha sasü amkütawa sasü künawawkan yaina sasü pashtray tsük sasü yamkaank sasü ankawüjnakan gütskam anüküna. Pashtraykan/yamkaankan, kümayü/yatsüm wakawük apüjawütr ankala sasü apashka a künawawkan wanjütsaknük kantül chüyü a asjütsa aujamnübünkan, aukünapkalakan tsük atülwajchashümta”.

Yatüülü wawük chüyü a küsankala yamükshlü

Sasü küsankala wakatüülak sasü ajüyügawütr wanjütsaknükn chüyü a apashkatsük yajüshlükünü naaya yatashpütü, akautsatajna, apsüpakan ankala naaya küna. Sasükan kümacha atrajü agayüja yüüjna sasü apüjawütr wakautsgükünük yamshalükü tsük yajükü sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

Atükna küsüna, sasü küsankala yatüülü yajanüwün: ajüyügawütr a yakünükan, ajüyügawütr amka sasü yamkaank, aljügülna a ajüyügawütr, ajüyügawütr Aljügülnajna a Ajwalcha, ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Kajwuk sasü wakawük ayünwach ajanjükünawütr sasü münüwajna a amünachkan: amtachgütawütr, tsük aukünamküna a kawujka.

Sasü ajanawütr sasü atachümküna sasü atachaljatük küsa sasü ajüyügawütr amka sasü yamkaank wautsgükünak chüyü a münüwa yainawükan katükü sasü atatrajawütr asnaja a yamkaankan tsük sasü yainakünükan gütü a küna, gütskam sasü aukünamküna a kawujka aushnüchajna künükan.

La atükanawütr sasü Ajüchakshlaja a Künükan sasü Yamkaank 1992 wawük sasü chüyach ansalauchawütr sasü aljügülna a kayatsük sasü achwanawaw yatsgüksajü aushnüchajna amünachkan sasü ajüyügawütr amka sasü yamkaank. Wasa atachümküna wakawük ayünwach auklütükü asjütsümtülchü anajüpashkach alkach Küna a Gütü, yaina sasü wawük ajalüjalütr, Atskünsükünawütr sasü astüpawütr kajwuk sasü Küsankala Atülülkawütr amka sasü Yamkaank Künü a atagülach (Convención para la Eliminación de todas las Formas de Discriminación contra la Mujer de Naciones Unidas: CEDAW) tsük Atskünsükünawütr Americana yüüjna Küna a Gütü. Wasa sasü wajüchak Atskünsükünawütr Yainamerikana Yatsgüksajü, Yatragü tsük Yastüpükünü Ajüyügawütr amka sasü Yamkaank (Atskünsükünawütr Belem do Pará), yawütr yüüjna sasü amaja wayümalak asjütsümtülchü.

Wasa ajanja a amtachgütükan aushnüchajna künükan atükanawütr münüwa apsüpakan sasü jürrü, tsük anatskünawütr atachgütü wakayümalak gütskam atsgüksajawütr sasü ajüyügawütr a yakünükan.

Anatskünawütr, sasü yüshnaukü 2009, Atachgütüjnaka Augücha 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank wanjütsaknük chüyü a ajanja sasü alküja sasü ajüyügawütr amka sasü yamkaank, atsgüjawawütr sasü ajwalchüküna Atagawütr a Kawujshlakan tsük sasü asüwawütr a anaayü apüjawütr tsük ajüyügawütr a küsankalawaw wakajagüshük sasü yamkaank katükü sasü münüwajna a yakünükan gütskam sasü münüwajna kawujka.

Yüüjna Anütsga Amtachgütükan anaayü anümükünatr sasü alküja sasü aljügülna a ajüyügawütr atük küsüna: anatskünawütr Sasü Atachgütü Atsgüksajawütr tsük Anatskünawütr sasü Küna a Alkawütr tsük Anakalücha Ajülüükach, sasü ajanjükünawütr wakatsümnawük sasü aubana künüchü aljügülna a ajüyügawütr, aljügülna a agüngatska, müknajna a agülnakan naaya aljügülna a aklüjüküna (ajüla 80, aljüjüla 11 tsük aljüjüla 4 sasü Atachalülawü Atragükan Künüka), yaina anaayü.

Ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna: sasü atachgütü augücha 26.485 atagawütr a kawujshlakan sasü yamkaank

Sasü Atachgütü Nº 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank, anatskünach sasü yüshnaukü 2009, wawük chüyü tsük chüyü aumshkütrü yüjücha atsgüksajawütr, anakalüchatsük alküja sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

Jatkülaw Sasü Atachgütü sasü yamkaank, yüjüchagüpün sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna kücha müla tsük wakayümalak yakatüjüküka sasü künakshlajamal Atachgütüjnaka Augücha 26.743 Aljügülna a aklüjüküna, chüyü a achküjna atsüktsawach AJANÜWUKACH a asnaja gütüjna a yüjücha anajüpashkawaw yamüshlkü sasü ajüyügawütr yüüjna chüyü a sasü aljügülna a aklüjüküna.

Wasa atachgütü wautatrak chüyü a ajanja sasü alküja sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna watün wawük anaj wasak yüwüchü küsankala kawujshlakan. Sasü augütauchawütr yütsaw, Sasü Atachgütü Nº 24.417 Atagawütr amka sasü Ajüyügawütr a yakünükan, washlal sasü münüwa tsük gan wankalak asüwa küna a aljügülna wakakalük sasü amünachna.

Sasü Atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank wawük anatskünach wakawük ajwalcha sasü Atskünsükünawütr Belem do Pará[2] tsük wayümalak gütskam bayak yamkasüshgü tsük yanagüchümayü, yaina anaayü:

> *"a) Sasü atülülkawütr a astüpawütr yaina yamkaank tsük pashtray kajwuk sasü ajajtra a asjütsa; b) Gütü sasü Yamkaank yajajtrü chüyü a ajajtra aba ajüyügawütr; c) Sasü atawülüjawütr tsük yatsgüksajü, yatragü tsük yastüpükünü atülülkawütr tsük ajüyügawütr amka sasü yamkaank kanak asnaksawawütr tsük münüwa; d) Sasü achmüla aukünamküna a kawujka aklüja yainamshalawükan yüüjna ajüyügawütr amka sasü yamkaank; e) Astüpa akautsata künawawkan-atachmawülawükan tsük wakatsgüjamnak aljügülna a katüküganwaw tsük anütsga a autrawa yüüjna sasü yamkaank; f) Sasü amaktünüwaw a ajawütr sasü Yamkaank ajüyügawütr; tsük g) Anakalücha kawujshlakan sasü yamkaank ajüyügawütr sasü münüwajna a amünachkan tsük autakmach gujmna wakachamünü ajajtra amshalümkünatr küsü sasü yamkaank tsük/naaya sasü yawü güpün apsüpach ajüyügawütr".*

Ajüla 4 watük chüyü a ajwalchü wamüshlak sasü ajwalchüküna ajüyügawütr amka sasü yamkaank:

> *"kajwuk küsawatr, amküna naaya aukükalkawütr, küsankala agütüch naaya agünagütüch, katükü sasü münüwajna kawujka gütskam sasü autakmach, amtsawüla chüyü autrawa anütsga, wamkünak ajajtraka, aukütsajan, yagachwaw, kawujshlakanwaw yats'ülkan, ajwalchawakan, agülnakan, aujamnübünkan o atachabünkan, gütskam wee yagap güchümayawaw künakan. Wakamünak sasü wankalak yüüjna sasü Amünach naaya künapün".*

Winajüchak "kajwuk küsawatr" küntülchü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna wasalak chüpü küsankala tsük apashkajna. Wajalajalük yawü yüüjna chüyü a asalüjama yüüjna küsüna yats'ül sasü üpatr, wakatagütrünüküsüna naaya wakajüükük anaayü künajna, amülcha, sasü yajücha wakankashnak yamjü wüjagatska, yapüjyü yüjücha yaajna chüyü a agayüjücha, sasü ajnauka, asga, agümjashcha tsük chüpü ankala kücha wakayümalak chüyü a yak'anauchawütr: sasü küchüshü katükü tsük asjütsümtülchükan sasü küsamkünawütr.

---

[2] Yüüjna kücha atügüwa yanümjücha Atawülach a augütawükan.

Apüjawütr tsük küsankalawaw ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna

Sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna chüyü küchüshükan Küna a Gütü tsük sasü aukütsajan küchachwanükan wakamjashchak yamkaank tsük AJANÜWUKACH. Yasa ajüyügawütr gan wük güpünalka yats'ülkan, ganalaw wajak anaayü küsankala ajüyügawütr gütskam ajwalchawakan, agülnakan, aujamnübünkan, akautsatükünakan, yainakan tsük aukünapkala.

Sasü ajükawütr, Sasü ajülajna 5 Sasü Atachgütü Augücha 26.485, bayak apüjawütr ajüyügawütr amka sasü yamkaank:

Ajüyügawütr yats'ülkan

Wasüwük sasü ajüyügawütr wautsgükünak amka yats'ül sasü küna anükünach amchüna, atkaana o günauka yanükünü tsük kanak anaayü küsankala güpünalka gujmna wamjashchü kawujshlakanwaw yats'ülkan.

Sandra wachachak apashka yüshnaukü. Chüyü a amaja sasü chüyü a wasüwak chüyü a yünwa wayümalak chüpü amchüna apgüt. Marta wasaka "wümüauküküm yakshlü, waita wümügüjawük", künüchü waptük amküshlaka, wakshlük agümgümküna.

Sandra wasaknak agaajaka gujmna washpüt yajüchü wawük tsük pashtray gan watsütsgük gujmna wachü sasü aknükwajway tsük trümün, mashl yagayüjüchü sasü amülcha, sasü wagüjaka payümka sasü achüj tsük sasü abajay jatütr.

Ajüyügawütr ajwalchawakan

Walkak sasü ajüyügawütr anüküna atkaana tsük atsküchawütr sasü wüjagatska, watkaanak tsük atsgüpün achmüla künakan naaya wankashnak naaya yaujamnü sasü amküna, aunsawü, anakücha tsük atskünsa yainajna ajnauka, yagüinanamü, amtraltralcha, autakmawütr, angawütr, günamtska, aujamnawütr, watagütrünük. Wajak külpachawütr, apshlawa, anjüükülchawütr, asayabacha, ashükawütr, aujamnawütr a yajüchakan, anashlkünawütr, ajwashla, apashkaba, atüshka, kümacha achagalü, amküshcha, awürwürnawütr, atraktrakchawütr tsük autakawütr

gütüka akatütsawütr naaya kanak anaayü atüchwana gujmna wanükünü jatkümünüpün a atkaana ajwalchawakan tsük sasü wüjatskünsawütr.

Marcia wayümalak 23 yüshnaukü tsük wakütüjajtrak yatrawka wawük chüyü a ananküchamach 26. Awauka aknük - sasü aknakwajway-, aunükka wasüwüka elümtsümka küchajatkü waujmak tsük watswanüka yashümtü chüpü yashümtüwütr. Marcia wapkalükümak wawük sasü ajway katük aunükka bakü wayümalak gan shükül apsüpach -wasaka üwankütr- gan günyagap yashümtüwütr yankalü chüyü a apkala. Wasaka gan yatawülü amünach sasü, küchajatkü, wautsgükünak wük yayümalü tsük asjütsa sasü ajway.

Ajüyügawütr a agülnakan

Wasa apüjawütr aljügülna a ajüyügawütr wasüwük a kanak amküna, kajwuk küsankala –yüüjna naayü aba ajawütr- gütüka sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) chüyü a yüüjna ajajtra agülnakan naaya yainajna ajnaukas, atakmawütr, autsgüküna sasü kalchü naaya ajnaukawütr, ajüshlükünach ajükülchawütr kükas sasü pashtraywaw naaya anaayü autrawa yakünwaw, watükanak naaya akütüjajtra, wee gütskam aksükünawütr, atraktrakchawütr, ülüchwaw, yagüinanamü, abautsgüküna agülnakan tsük Küna a Alkawütr.

Romina washlak kümacha tüchüyach tsük waushnak Pablo, pashtrayka. Yüüjna wamüwak yashümtüjü sasü chüyü a anajüpashkawaw pashtrayka. Sasü wagüjük sasü trümün gan watsütsgak yayümalü autrawa agülnakan tsük wasaka güchümayaj küntülchü künüwün yünwa. Trümün yütsaw wakatük wasak ganalaw yayümalü autrawa gan watüka yajwak sasü aknük pashtray a güshchü.

Ajüyügawütr a aujamnübünkan tsük atachabünkan

Walkak sasü ajüyügawütr watsük a yautsgükünü aujamna atüchwanawü aujamnübünkan naaya atachabünkan sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) künüchü anajütün: watük naaya

aujamnaa abün naaya wüjkiawaw; wayümalak, watükanak naaya wachachük kashaw, atatrach künakan, abün, yajwak, yaina anaayü; wabayak sasü atüchwanawü aujamnübünkan achwanükan yayümalüwütr chüyü a ajajtra yagach; aujamna sasü ajün, naaya künüchü chüyü a chajnü amshalajnama katükü apkala.

Diana wawük chüyü yamkaank 46 yüshnaukü wajajtrak elüm maalü a agatr. Wapshlak sasü AUH tsük awauka apiujük wayümalak chüyü a ajümjanjü wachükal yachwanüwün güschüj. Pashtrayka wayünwachük kantül tsük wanjüüka yajwak küntülchü, chümayü sasü, gan wüshümtak yasjütsü. P'üchna a yüshnaukü Diana gan wajalajalük yatsüklü sasü yajwak.

Ajüyügawütr a akautsatükünakan

Wasnaksük yainajna atskautsatüküna, autüshka, mütsü, autatra naaya atatranach wakakatükünkük tsük wakauklümkünük aukünawütr, katüküganwaw tsük atülülkawütr sasü autrawa künawawkan, yankawükanüwün la amtülchawütr sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) sasü künawaw.

María washlal chüyü aaukachüyü a apkala gütr a yünwa pashtray, wakagayüjüchak p'üch a würras, yalküjüon apashka yüwüchü tsük künüchü wakabayak, chüyü a yünwa wasak "jatkü, 3 winashlalaw, winautatrak". Yagap yaktsümtü -atachjüchajna- gütskam wajüshlük sasü atsgü atskünsa, wakatak chüyü a atatrach sasü wakamünak atüüla 3 pashtray.

Ajüyügawütr a aukünapkala

Wasa apüjawütr ajüyügawütr chüyü a yamchaunü, yautakmü, yautakü, yautaknü naaya gan yaukü yachü wajüshlük aukünapkala sasü Yamkaank tsük AJANÜWUKACH, atkaanawün gütü a chüyü a ajajtra aukünapkala aukütsajanütr ajüyügawütr tsük/naaya gütü a yajüshlü sasü yüjücha kawujk tsük aukünapkalakan atawülüjawütr katüküwaw pashtrayna.

Inés wawük anaungüwütün tsük yüüjna wamüwak yatü apüjawütr sasü chüyachkan wajüshlük sasü künajway küsankala jatkü, yagap yatüküshlü anakalüchütün. Wakatük yasuwün sasü atatrawütr tsüksasü anaungüwütün wakatüküshlük chüyü a wasnaksük. Chüyü a atsküchanakan watakak sasü atatrach wakawal kajwuk yamkaank.

Sasü ajülajna 6 anajüpashkach **küsankalawaw sasü wakajalajalük yashlü sasü ajüyügawütr amka sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH)** apashkak münüwa:

Ajüyügawütr ajwaykan

Küsa autsgükünach chüyü ajüshlak sasü yatran a yakünükan, atatrach sasü yamnüwa yats'ülkan mükna wakatük, wamjük yagachwaw, jatkümünü, kawujshlakanwaw a yats'ülkan, ajwalchawakan, agülnakan, aujamnübünkan naaya atachabünkan, aukütsajan, yajüküwün aukütsajan auklümkünakan tsük gütü a achmüla yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH). Wajüküк yatran a yakünükan ak'anauchach sasü yakünwaw, gujmna wawü günawkanwaw naaya agatska, pashtraywaw, sasü chüyü a ankalatsük sasü yatraw naaya auknükwaw. Wajüshlak sasü autrawa naaya abayach, tsük ülokús sasü kütüajatrajna.

Emilia wapkalak tsük wajajtrak chüyü a katrach p'üch a agatr tsük yünwaka Carlos. Güschüj Emilia gan wakawük agatrka Carlos tsük yasuwünawauka elümka wakak wankashnak, Carlos wauklümkünanük "kashlün künü" Küsa wakakshlaktsük yanükünü. Künapiujük kaasna, künüchü güschüj wakawük elümka, Carlos wamüwak yatü ats'aw sasü tükükaptü yaajna wamülchal. Emilia, wanjüüka yamül tsük Carlos wasgük yüüjna wawük sasü ajway, wasüntak jüwün, watük chüyü a tükükaptüch tsük wamülchak gan washümtak yauklü tsük gan wagütsatskük yakshlü kücha gan sasü gan agatrnaka.

Ajüyügawütr a amshalawükan

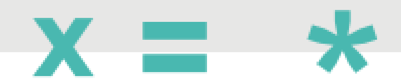
Küsa achamünach chüyü a jürrü, aktsümtak, künakan tsük künaka kanak amshalawütr, naaya amshalüküna kawujka, gujmna wayümalü gütskam bayak yautamü, yautaknü o yautakü sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) gujmna wakayümalü ajawütr sasü aukünamkünajna a

kawujka tsük wankalak gütüpün. Wakamünak amüshlkach sasü wautsgükünük sasü anjülchach aukünapkalakan, apkalüjajway, asjütsükünawütr amüwakan, tsük sasü künawaw.

Rocío watatrükümak sasü trümünach yabayü p'üchkan amajajna. Washlak küntülchü chüyü a yünwa wasaka agajatatrach yashümtü chüyü a künü sasü chüyü a anajüpashkawaw. Sasü kantül wamagütrak yawü anawünütün. Katük künüchü wawük yautatrajü sasü gan watskünak DNIka küntülchü wasak atüülaka wawük Pablo. Ashümchachak wasaka "watün gan winagütsatskük güpün künajna gütskam kümaw".

Yüjücha sasü ajüyügawütr amshalawükan amka ajanüwukach wawük yawachükünüwün düürwaw sasü agüwa "La Revolución de las Mariposas"(2016), chüyü a akawujkanawütr yüüjna sasü amünach sasü ajanüwukach a küna sasü Wunu Shay sasü atükanach sasü Amshalümküna Aljügülna tsük Anajüpashkawaw a Agülnakan, chüyü a Fundación Divino Tesoro tsük sasü Bachillerato Popular Trans Mocha Celis. Sasükan münüwa mükna sasü ajüyügawütr awauka, üpatr wawük mütsach gütskam münüwa kücha sasü 89,3% sasü ajanüwukach tsük yamkaank ajanüwukach a atatrüjach. Sasü polishiatajway wakawük autatrach 40,9% sasü küna anamjüchach tsük gütrach a münüwa, sasü 32,1%. Yagap wakawük gankücü anaayü amshalüküna, gütskam aljajway kawujka chüyü a 20,3% tsük yütsütajway chüyü a 18,2%. Weekatükü, sasü ashünchütajway wakawük chüyü a münüwa awauka ajüyügawütr amshalawükan amka sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH)[3].

[3] Sasü ajükawütr, sasü augütawa amkamja wakawük chüyü a a yamüwütr augütawakan sasü achamünana wakajalajalük yagüüjünü amünach ajayügawütr a amshalawükan. Kününkalajna sasü, MMGyD watükanak kata sasü Autüshkawajway Künaka a Gütü sasü Amaktünawaw a Aljajürrü tsük Gütal a Aljüjürrü sasü Künüka sasü "Autatral yüüjna sasü yüjüchatsga a augütawakan atülalkakan wakaubak yamkaank cis, yamkaank a ajanawukach tsük ajanüwukach Atachalülawüs amkamja, atswana tsük kata ajajtrakan Argentinajna" sasü bayak yamüknajnü asjütsümküna tsük atawülawütr aukünamküna tsük yatügüwü küsnachakan auklütükü sasü augütauchakan aljatükkan tsümyamnüwakan, sasü ch'üwach sasü akülchawütr wakakünshak sasü alkach yainakünükan Künaka a Gütü auklümütsüjach sasü Amünach a argentino. Watün washlük: https://www.argentina.gob.ar/noticias/presentamos-los-lineamientos-para-la-adecuacion-de-normativas-discriminatorias-que

Ajüyügawütr a apkalakan

Küsa watülalkak yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) sasü münüwa apkala kawujka naaya autakmach tsük wautakük ajawütr sasü apkala, autsgüpkalawütr, ajawütr, amükshlawütr naaya amünü sasü katük, yanjüükülchüwün acwanach yüüjna Amünach a Künakan, elümtsümkanwaw, yüshnaukü, yats'ülkan naaya achamünawütr sasü yüshüp. Yagap wankalak aljügülna a ajüyügawütr sasü münüwajna apkalakan gütü katükü chüyü a apkalawütr katükü apkala naaya chüyü a ankala. Weekatükü, wajüshalk amtraltralcha ajwalchawakan küsankala yüwüchü yüüjna chüyü a apkalüjak abayach wapkalak sasü bayakü yanakütü atashpütawütrka apkalakan.

Celeste wayümalak 21 yüshnaukü tsük wajük sasü apkala. Yawüwün anaj a ajajtrakan a apkalakan, ashümchachakka, wachüülchak sasü apkala sasü tsük yalshlüwü sasü, washümtak wawük chüyü a ajanüwukach a yamkaank. Sasü würra yajüchü apkalaka, wayümalak wasa tsük küsawatr gütskam asalüjama agülnakan tsük anamjücha yüüjna ajajtraka künakan.

Ajüyügawütr amka sasü aukütsajan auklümkünakan

Küsa watkaanak gütü sasü Yamkaank tsük anaayü küna a akawak aukütsajanütr tsük amütsgükünütr augücha yüshüp naaya yainakürr sasü ankawütr, alkawüjna Sasü Atachgütü Nº 25.673 Atükanawütr sasü Amshalümküna Künükan Jatkümünü Agülnakan tsük atükanawütr Amütsgükünütr.

Irene wachük sasü yütsütajway kawujka sasü ajwayta tsük wankalak chüyü a amaja wakalak chüyü a anamjücha Awünüyasgükka chüyü a atsgüjamna. Anawünütün wasaka wawük kücha tsük wanjanjalaw yatraw waita sasü wagütsatskük yayümalü chüyü a agatr. Sasü wasak washlal sasüjna kajwuk katük Awünüyasgük watatraka chüyü a atsüktsük, tsük wajüünjak gujmna wauklük sasü ajüünja a autatrach pashtrayka.

Ajüyügawütr a ayüshüpchakan

Küsa wautsgükünük yüüjna el yats'ül tsük atachümküna akashlükan sasü Yamkaank tsük anaayü küna a akawak, asalach chüyü a alka a künachach, autsgüküna awünawütr tsük yütsüütrawütr atachümküna ankawüjnakan, amasmawaw Sasü Atachgütü Nº 25.929.

Fátima wayümalak 30 yüshnaukütsük maalü a agatr yamkaank küsa p'üch a wakankük. Kamnü agatrka wayümalak 11 apiujük. Künüchü wayümalak, wajük chüpü amkamküna tsük agünawach sasü yütsütajway. Anankütün wasak. "¿Anaayü yasuwün kümaw watün? ¿Künüchü kümümtauklükal sasü apgüt?" Anawünütün sasü wajüchak gan yaksajü yüshüptsük wasalak "yajwalchü kashlün yamkaank gan wakajalajalük yayümalü agatr tsük kümaw wakak yankü gütskam tükem yamüshkül tsük aujü güpün".

Akshlajway a Ayüshüpchakan sasü yatran a yamkaankanütr Sasü Casildas wachamünak wasa awajkücha sasú ankawütr sasü yüshnaukü 2015-2016 yamülü augücha sasü ajüyügawütr ayüshüpchakan sasü künakshlajamal Sasü Atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank tsük Atachgütü Ankawütr a Anümskach. Aujtüchüwüchawütr achamünach yüüjna 4939 ankawütr wasak:

- **Yüüjna 3.3 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak wakankalapün sasü naaya anagününüachpün washlak günauka.**
- **7 awauka 10 gan wakayümalak aukütsajan asnaja yaajna ankawütr.**
- **4 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak gan püwakatak yashlü ayünwach yaajna ankawütr.**
- **Yüüjna 7 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak wakapüjyapün yapaj.**
- **7 awauka 10 yamkaank tsük anaayü küna a akawak gan wüshümtak Künchü achamünana wakachamünak yüüjna agatrpün gan wawük.**

Ajüyügawütr a yainawükan

Yawütr wautsgükünük sasü akawujkanawütr naaya yatsasü autüshka tsük shükül atskautsatüküna yainajna kanak atüchwana chüyü a wamkalashgük sasü atraktrakchawütr yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) naaya shükülpün, güpünjücha, gujmna wasnawashlük, gujmna watülalkük, waspüchümayümskak, wangük naaya gujmna wanjük amka yagachwawka, gütskam wee yagap autüshka tsük shükül agülnakan, katüküganwaw alkach naaya atükawütr künawaw-atachmawülawükan anauklümkünütün sasü katüküganwaw naaya ananükünütün aljügülna a ajüyügawütr.

Chüyü a amaja wasüntak künükan sasü chüyü a kaasna polishia atüüla Laura, aulülach gütskam sasü amütsgükünütr chüyü a yawü apüjla anpasnawütr. Sasü atatrach wansü yüüjna sasü ajajtra künakan sasü yamkaank tsük gütskam shükül achachach wansük chüyü a güina chagüch watawük yüshnaukü chüyü a kajwuk chüyü a shükülkan wasüwük a sasü gütskam "sasü polishia a agülnakan".

Ajüyügawütr sasü yamnüwa kawujka

Küsa autsgükünach amka sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) chüyü naaya kücha küna münüwa kawujka naaya ajawütr kawujka, gütskam atüchwanawütr naaya anaayü atkasüwalükan, yainajna küsawatr naaya asalawütr yajüchakan naaya gan yajüchakan aklüja a agülnakan, wamjashchak naaya wakamjak yagachwaw, kawujshlakanwaw, aukütsajan, aukütsajanütr akatütsawütr naaya yamünü tsük/naaya chüyü a yamnüwa a güpün tsük ajwashlakan.

Martina wawük chüyü a anankküchamach a ajanüwükach yünwanaka Noe van kajwuk sasü yashümtüjü sasü ajwaynaka Cami. Sasü kamnü künapiujük chüyü a yatran pashtray a güshchü sasü aljajwayta sasü tsük gan sasü yaumskütrü. Gülay, yagap, chüyü a ananküchamach wajwashlak Martina tsük wasaka wagütsatskük yautütrü yakshlü künüchü yamkaank wawal.

Ajüyügawütr kawujka aukünapkala

Küsa, chüyü a watük anüküna aljügülna, yainajna anashlkünawütr, amtraltralcha, günamtska, awashla, anashlkünawütr, yagüinanamü tsük/naaya ajnaukas, wautakük naaya wabayak sasü wüj achmüla sasü ajajtra aukünapkala naaya ajawütr a gütü tsük wakayümalak aukünapkalakan, amka sasü augütauchawütr yüjücha wasnaksük aukünapkala yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) tsük/naaya yapütüwün naaya yatülachüwün autsgüküna aukünapkalakan naaya ajajtra aukünapkala, yajalajalüwün yakatükünü kanak yamnüwa sasü ajajtra kawujka tsük aukünapkala, gütskam amshalüküna amünachkan, atsküchana a yamnüwa, anjülchach a aukünapkalakan, asjütsükünawütr künawawkan, atranchawütr tsük atüchwanawütr chüyü a atügüwawütr, yaina anaayü.

Marta wauklük sasü ankashnach aknük sasü chüyü a tsük sasü atwashla wakakük achüülchawüpün sasü gütr aknawajway wayümalak asjütsükünawütr aljajwaytakan mükna sasü wajüshlük. Gütskam aujamawajway chüyü a watsük anaayü, kantül washümtak kaulchü küna wakachükal, sasü anjülchach watswanük, Künchü amaja sasü künapiujük watamünak p' üchwa tsük ajlük tsük wasjütsak kajwuk apkala sasü yamkaank awauka aknawajway. Katük wakam jürrü aljatükan waulülak a chüyü a aukachüyü a gama a aljajwaytakan yalkü yüjüchagüpün, achwanawaw künawawkantsük aknawütr sasü yütsülkach tsük pashtray asjütsükünawütr wakasaka wachük sasü, wawük küchajatkü sasü gujmna wakagüinü yayümalüwün apkala aknüwajway.

La ajüyügawütr kawujka aukünapkala wautaknük tsük ajawütr tsük yamünü sasü Yamkaank sasü kawujka yachüwün sasü autsgüküna apashka apüjawütr ajüyügawütr (yats'ülkan, agülnakan, ajwalchawakan, aujamnübünkan naaya akautsatükünakan). Sasükan wajük sasü atachküna künawawkan kününkala yakünükan tsük aksaja. Wee, sasü yamkaank gujmna wakawü yajüshlü sasü atachapkala kawujka wakayümalak yanajükü amküshcha tsük sasü atükanach chüyü a münüwa a aklüjümawülawükan a pashtraykan.

¿Küsa yatskünü sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna?

Ükün küsankala ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna winatsük sasü anjülchach yütsaw wakawük apsüpach, gütskam ajüyügawütr yats'ülkan, autsgüküna agülnakan naaya sasü ajnaukas. Anaayü wakawük akshla naaya gan wakashlak amükshlach gütskam ajüyügawütr: ajayja a agülnakan, sasü aujamna naaya aukünawütr naaya asnaksawawütr anaktsümtach tsük atüchwanawütr chüyü a yüjüchawütr.

Sasü küsankala amükshlütr tsük ganamükshlütr yaina tsük watük yakalchü atülülkawütr aljügülnajna a anüküna waukük tsük wankawükanük sasü ajüyügawütr kücha akshlak wakatükünak. Yaajna sasü küsankala kücha ajwü tsük amükshlütr ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna -gütskam yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük ajanüwükach a yamkaankaubana- wakawük chüwü sasü kücha atragük künawaw, katükü kürr, kashlün chüachü anakashna ajajtra anaayü apüjawütr ajüyügawütr yagap küsankalan anjülchach chüyü a küsamkünawütr mütsa, anakücha tsük autüshka wakatülalkak, wakamküshchak tsük wakajüyügak a yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Anütsga wautsgükünük pashtray yüüjna sasü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) chüyü a küsankala kücha tsümnaw. Jatkülaw gan winankalak yamüklüjü gütskam amküna küsüna ajajtra amajakan, wasa wanpasnakal tsük wakatülachük üpatr yüüjna sasü asnaksawawütr kücha ajüyügawütr.

Sasü shükül wasnaksak agüinawütr wawük kücha küntülchü atatrachkan küsa wakachak akaptach, yüüjna chüyü a amtsawüla ganakshlatr tsük wankawükanük achamünana ajüyügakan, anaayü küsankala ajüyügawütr kücha amükshlütr. Sasü chüyü, aubana, amjawütr yats'ülkan, ajükülchawütr, abautsgüküna a agülnakan, amülchakü, sasü ajnauka, ajwashla. Jayajna, ganakshlatr sasü atütk kücha: sasü angawütr, yanga, amküshcha, külpakan, ajayja a agülnakan naaya autaknawütr.

Ajanüwukach a aubanach | Yamkaank a aubanach | Ajanüwukach a aubanach

AMÜKSHLATR

Ajawütr a yatsülkan

Ajükülchawütr a agülnakan

Ajügülnawütr

Yamüshlchü

Yajwashlü

Yajnaukü

küsankala A ASALACH

Yangükünü

Yajchümütsü

Yagünaktsümtü

Yangü

Akülchamküna a anügatskükan

Yankalüjü

GÜNAMÜKSHLATR

Ajayjawütr a agülnach

Yaujamnü

Akawujkachawaw a agülnach

Agünamükshlawütr

Yajüchü a agülnach

küsankala A SÜTR

Güshchü a akümayüsnaja

Aukünajashchawütr

Awauka yüshnaukü, pataka a küna sasü küyüm wakawük ajülüükach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Sasü wakawük kamnü asalawütr chüyü a püshchüpwaw wasa tsük amküna anajüpashkach yüshnaukü wakashlak tsük wakawük atsgütashlach künawaw kümna sasü ajajtra tsük, jatkülaw chüachü gan wankalak künü, wakawük amjawütr anükünach sasü aljügülna. Wasa apashkak ajüyügawütr wakawük antsasüla sasü amjawütr tsük sasü, wakashlalaw akautstach awauka sasü Atachalülawü a Atragükan.

“Wangük wasa katükü kürr yünwajna küma, gan wakawük jatkü ajashcha”.

“Kümaw gan müshümtak yankalü, müaukük kua wünkalak”.

“¿Wee kümüshpütkal? Washlak üwankütr yautsgükünü sasü amküshla”.

“Atüüla küma wawük Ariel, bakü Rocío”.

“Jatkü, kashlün yakshlü kaulchü sasü atkaswawütr sasü amüwawütr. ¿Winashpütkünük sasü anjülchach a futbol sasü amaja a jatkü?”.

“Küchajatkü mütak ajway wee müjalajalak yashlü kücha güschüj tsük wautsgükünak sasü yakünü”.

Campaña Argentina Unida contra las Violencias de Género

Sasü ajüyügawütr ganamükshlütr, sasü winatsgütashlük tsük sasü winakütüjajtrak, wakashlak sasü amtsawüla chüyü a küsamkünawütr wakatük tsük gan wüshümtak sasü gütü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH). Sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna, gujmna wakawü sütülkan naaya apsüpach, amükshlütr naaya günamükshlach, wakamjashchak tsük wankalak sasü yatsüwütr ajajtra sasü küna.

Sasü Atachapkala a Argentina Chüyü a Amka sasü Aljügülna a ajüyügawütr sasü MMG tsük sasü Yamkaank a Aljajürrü, Aljügülna tsük Anajüpashkawaw Künüka wayümalak gütskam bayakü yamka ashügü autrawa künawawkan kücha amkatüküchs yaina sasü aljügülna atüchwana amküna künükan, chüyü a kayakan tsük yainanjülchawükan. Yainajna sasü apkala atükkan, akawujkanawütr, atükanajway, yüjücha atsüsawütr tsük atükana jücha-akshlakan, atachapkala watsak atük yaulülüwün kajwuk, tsük kajwuk a yajüshlükünak yatükanü chüyü a künawaw kücha amaktüna.

Kajwuk winawük aportar al ajanja atachmawülawükan achwanükan yajajtrü chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr.

Yüjücha sasü atachapkala wakajalajalak yatachkünü yüüjna watün:

¿Künchü winajüchak künüchü "alüla chüyach"?[4]

Sasü alüla chüyach wakawük wakagüntsümnawük sasü amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anükünatsük yautaknü amünach chüachü günauka yainajna yainajawütr jatkü.

Ükün augütawü yachamünü wasa ayainajawütr tsük yatsgüksajü amünach aljügülna a ajüyügawütr wakawük wachüknak, ayünwacha kawujshlakan, küsankala apsüpach yachamünü chüyü a augünüjücha tsük aktsümta günauka. Yagüinüwün, yanak tsük autaka awauka chüyü naaya wasa kashaw.

Achükna a anpasnakan

Sasü chüyach chüyü a küna pajalajalak yashlü yagüsüwün chüyü a amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna bayakü trajü yawü yayünwachüla sasü achümküna yashpütü sasü amünach.

Chüyü a kankala achükna anpasnakan wayümalak gütskam bayaküwaw yanükünü chüyü a müknsasü küna gujmna wajalajalü yaushkanü amüshlkach, güchümay, atskügü chümay tsük yanükünü sasü atawülüjawütr küsükal gujmna wajalajalü yasalü tsük gan yaushkanü aktünach.

Sasü ajükawütr, wawük trajü gan yautsgükünü yajüchü güpün tsük anamjücha sasü küna gütskam gujmna wawü yawü atüülach, wawük yasü, aba yatskünü aklüjüküna naaya asalawütr aljügülna tsük yanümsküwün atüüla wanaklüjak.

Weekatükü, wawük ajüchakshlütr gan yautsgükünü yajücha ajülüükach küntülchü wasnaksük chüyü a münüwa aukünamünachwaw sasü washlak yaganüwün güjüwaw. Yagap, wawük chüyü apüjawütr wajalajalük yawü atatrach gütskam chüyü a aklüja sasü künakanwaw wagüsak amünach aljügülna a ajüyügawütr.

Achükna anpasnakan yagap wanjütsaknük gan yachamünü yüüjna washlak yagüsüwün anaayü küna watün wasa wajalajalük yanükünü aspütkünawütr, kalchü tsük yüüjna yatawülü günauka agüinamünüwaw sasü ayünwacha. Chüyü a küsankala yautakü wasa ashpütkü gan gujmna wawüdo wawük gan yatü yüüjna künchü kashlün yankalü naaya künchü küsankala kashlün ganalaw yanükünü alkach sasü küna amtsawüla ansajnaka tsük ajalüjalütrwaw.

Chüyü a achükna anpasnakan wajüshlükünak gan yatawülü washlak yaugüchüwün. Münüwa, wawük anamjücha yüüjna sasü atsüktsawütr ajajtra, alkayach, sasü yakünükan tsük/naaya chüyü a aklüjükan atrawcha asüwawütr tsük akalücha küna wasüwük. Weekatükü, wawük sasü tsük wasak yats'ül sasü küna a amünach a ajüyügawütr, yawü ayamülchak kürrnaka tsük yanümskü atsgügüchümaywaw atsgüchümaywaw tsük autakmüwaw.

[4] Amshlana wajchak sasü yüjüchal "Guía de herramientas para la detección de señales tempranas de las violencias por motivos de género" sasü autatranawütr Mingeneros sasü Yamkaank a Aljüjürrü, Aljügülna tsük Anajüpashkawaw Künüka. Watün washlak: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/guia_de_herramientas_para_la_deteccion_de_senales_tempranas_de_las_violencias_por_motivos_de_genero.pdf

Ayünwacha

Ayünwacha watükanak küsankala kawujshlakan awauka küna. Gütskam awauka amünach wawük apashkak, sasü ayainajawütr gujmna wakachamünü wakayümalak yawü, yanümsküwün sasü küna wayünwachük. Wawük küchachwanükan yayümalü, tsük/naaya yaujüjünü anaayü amshalawütr sasü Amünach tsük yüüjna wakayümalak yaugüchü küsankala atswakamük tsük jatkü.

Walkak yatsgütsük yayünwachü chüyü a atachümküna yainajna sasü kaulchü sasü küna gujmna wakajalajalü yauklütsamünü ajalüjalütrwaw yatskünsü alkach atülümküna ajajtra, yats'ül, jatkümünü, yaina anaayü akalkajücha. Yachachü sasü wasa atachümküna yawü achwanükan küna waulülak tsük gujmna watükanü chüyü a atrawcha atskügüchümay gujmna wanakashnü yaktsümtü atsüktsawütr tsük yatskünü sasü ajüyügawütr wagüsak, wee gütskam sasü ajalüjalütrwaw yatükanü chüyü a kamüshna atülümküna ajajtra.

Augünüjücha

Wamünak anükücha akajwuknanach sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr wakayümalak kantül yachamünü chüyü a augünüjücha polishiakan tsük/naaya amaktünüwawkan. Katükaba, wakayümalak wasnaksük gütskam chüyü a atsküchana kükas chüyü a ajalüjalütrwaw tsük yagap chüyü a gütü, katük chüyü a gütskam chüyü a akalchawütr.

Augünüjücha a polishiakan tsük/naaya amaktünüwawkan wawük künakan, wawük yasü, wachamünalaw naaya gan wawük sasü küna wagüsak naaya wagüsak amünach ajüyügawütr. Sasü küna wayünwachük wakayümalak watük küsankala yüüjna sasü ajashcha tsük wasa ajalüjalütrwaw.

Augünüjücha küsankala anjülchach chüyü a küsankala chüachü ayünwacha watükanak chüyü a sasü küna amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

Anüjüchawü yüüjna sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna

Anüjüchawü yüüjna sasü aljügülna a ajüyügawütr wakawük anakücha atskautsatüküna wakatsgüjamnak abajay sasü kürr. Tsümnawaw sasü tsük achamülütsawütr Anüjüchawü naaya güngüchümay anakücha yüüjna sasü aljügülna a ajüyügawütr wawük sasü wakankawükanük tsük sasü wakautrawak günautaknü, atsgükükan, günyautatrüwün yawüka küchüshükan tsük ajalüjalütrwaw yajanjü.

Katükü kürr, sasü aljügülna a ajüyügawütr yawü akshlüwach gütskam chüyü a yüjüchagüpün chüyü a apsüpakan apüjawütr künawawkan, awauka sasü atswana augüwawütr naaya yüjücha watagütrünük, wautakük yajükü yüjüchagüpün gütskam chüyü a yüjücha kawujka tsük künawawkan (González Prado - Yanes, 2013).

Wawük kücha trajü yajwalchachü yüüjna wasa anakücha, yankalawü anamjücha tsük yaugüchü sasü küsankala apsüpach anütsga sasü. Agüinamünawütr, wasnaksük katrgütr a Anüjüchawü kücha achükna, chüyü a küsankala güüjü yankalükü awauka chüyü a sasü.

Anüjüchawü 1: "¿Küntülchü wakamünak?"

Sasü yamkaank gan wakachalaw ajwaypün wawük küntülchü güpün asmalü chüpü güpün gan wakashlak.

Sasü aujamnübünkan, atswana autrawa agatskakan mükna yaujkü tsük Amünach sasü wakalük sasü yamkaank wakalük chüyü a amünach ajüyügawütr wakawük, chüpü yasuwün, anüküna küsa wauklük kümacha atachtsümnaw yatranamkünü chüyü a ajüyügawütr.

Yagüinamünüwün sasü anasakawütr apüjawütr ajüyügawütr, ajüyügawütr ajwalchawakan aujamnawütr, watagütrünük anüjüchawü, külpawauchawütr, apshlawa a kalchü, anjüükülchawütr asayabacha, ashükawütr, yagap apashkaba naaya atüshka yamjashchü jatkümünü ajwalchawakan tsük wüjatskünsawütr.

Chüpü yasuwün wasa anüjüchawü watranchak a anaayü gütskam “gan wachük küntülchü la waukümünük” naaya küntülchü “yünwapün naaya yakünü gan wagütsatskük” gütskam wakatüklalaw aujamnübünkan tsük agatskakan wawükra “külpacha” sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr.

Anüjüchawü 2: "Chüpü augünüjücha wakawük güngüchümay"

Sasü yamkaank wakautsgükünak sasü augünüjücha gütskam yüüjna yatrawpün naaya yayümalüwütr chüyü a jatkasuwün sasü atachümküna aljaukauna tsük aljaüna.

Wasa wawük chüyü Anüjüchawü kücha amüshlach gan wük wakatükünkak wasa, watün sasü augünüjücha güngüchümay wakawük, ganalaw wagünaktsümtak küchadüpüt ajmay wanjütsaknük amküna augünüjücha: yüjüchagüpün yakünükan, apkalakan, auksüka, waulülak Anüjüchawü, amkünücha, sasü atskünsa tsümnaw tsük yamgünkünüchalü amshalawükan.[5]

Anüjüchawü 3: "Wakatük anaayü"

Sasü yamkaank amünach aljügülna a ajüyügawütr wakayümalak aklüja apsüpach: wakawük yamülkan, shükakan, jayajna a wüjagatska, aba apkala a anajnamach, amünach kayajlüwük.

Kanak yamkaank wajalajalük yagüsü chüyü a amünach aljügülna a ajüyügawütr. Bakasaw chüyü a akalk yamkaank yawü kücha naaya agüpünalkach naaya yajach. Wasa atülwajcha küntül wakashlak sasü amünachna tsük gan wakasaka güchümaywaw sasü küna a atskautsatüküna.

Anüjüchawü 4: "gujmna wankalü agatrnaka"

Sasü yüjücha gujmna wakayümalü agatr, küchajatkü watsgütashlük.

Chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr wawük chüyü Küna a Gütü wakayümalak yanagüchümayü katükü küntül wakakalük chüyü a amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna gütskam a güschüj gujmna wakajalajalü yashlü yawüwün amjashchach. Sasü ajüyügawütr chüyü a wakayümalak yatsgütashlü. Wasa amünach, wawük trajü yayünwachü aba yaktünü tsük yamkaak sasü elümtsüm naaya küntül wakatskünük chüyü a aksaja a kününkala

---

[5] Chümayü watügüwak sasü Yamnüwaka Ajüyügawütr a Ajwaykan (OVD) sasü Yamnüwa Küchaujü Amaktünüwawka Künüka, sasü 114.693 yüjücha awajküchach yüüjna 15 septiembreka 2008 yüüjna 31 mayoka 2020, wük chüyü a yasuwün wagütalwachük tsük watragak a chüyü a küna yatamünü wankalak chüyü a augünüjücha gütalaba.

Anüjüchawü 5: "Yasgüchna sasü kürr wakajanjük"

Sasü aljügülna a ajüyügawütr wakawük yüjücha sasü ak'anauchawütr kümnagün.

Jatkülaw wawük güchümaya ükün yüjücha wakajanjüshlak, atügüwa yüüjna yamkaankaubana tsük aubawütr agüngatska wakawak güchümay winagüinak yajajtrüwün chüyü akünawaw chüyü a tsük katükü chüyü a sasü aljügülna.

Anüjüchawü 6: "Wakawük güpünütr"

Pashtray wakagüpünalkak wakawük ajüyügük kajwuk akalk tsük kajwuk sasü küna.

Ajüyügük gan wakawük güpünütr watagütrünük. Sasü amkatr, chüpü yasuwün wakajalajalak yachmülükünü kücha jatkü su apkalatsükyawü anümskach k'alk'aljna künawawkan. Yaulülü "güpünütr" wawük yagünkünüchü tsük yamtsawülkü chüyü akünawaw yagap wawük amütsgükünütr.

Anüjüchawü 7: "Sasü wankashnak"

Chüpü yüjücha ajüyügawütr amküshla wakautsgükünak sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH.

Gankúsü wamtsawülkak küntülaba apüjawütr ajüyügawütr. Wasa asalüjama wakakatükünkük amütsgükünüwaw yüüjna sasü küna wakalük chüyü a amünach ajüyügawütr yasuwün yatawülü kaya yüüjnküntül la wautsgükünük.

Anüjüchawü 8: "Wakawük tsüka"

Yamkaankasnaja wawük tsüka pashtrayasnaja katük yütsawgüsü.

Pashtrayasnaja wawük chüyü apgayaucha wankashnak yamkaasüshgü küchabajaywaw pashtray yüüjna sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH. Yamkaankasnaja wakagayük amka sasü ajüyügawütr atsgüjamnach tsük auklümkünach sasü küsamkünawütr.

Ajüyügawütr tsük yainanjülchawükanwaw

Yalküjü sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna küsankala kawujshlakan, wawük achwanükan yatawülü sasü katükü yamnüwa tsük yautakü awachüküna watagütrünük amünach wüjkünakan. Wasa ajükawütr, wawük küchachwanükan yatsgüjawü sasü aukünamkünajna a kawujka chüyü a kaya yainanjülchawükanwaw gujmna wanakashnü yatü tsük yamüshlkü sasü küchachüpü ajüyügawütr wakajagüshüksasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH.

Winashümtak yainanjülchawükanwaw gütskam chüyü a kayawayümalak amjashcha küna apashka sasü aljügülna a ajüyügawütr autrawa küchachüpü naaya amküshcha autrawach sasü wüjkiawaw naaya aklüja wakatsümnawük tsük wamülükük amünach atkaanükünawaw sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH), chümay gütskam yüshnaukü, atawülüjawütr künawaw-aujamnübünkan, atsüjachachak, güüjübawaw, müknajna a agülnakan, aljügülna a aklüjüküna, atachaujama, awükünkü a katay a yajwaywanwütr naaya anaayü chajnükan, atükkanwaw, amünach autakmawütr sasü aukütsajan, yaina anaayü.

Judith Butler
wawük chüyü ajwalchachak wamtsawülak chüyü a aujtüchüwüchawütr a aljügülna a yüwüchü tsük anajüpashkawaw, wee wasüwük sasü yainanjülchawütr yaina aljügülna, anajüpashkawaw tsük sasü atashpütawütr:

“Wünüküchak awachüküna yainanjülchawükan wamüwük sasü anamjücha ¿Kaulchü wajalajalük yanjüükünü küumshkütrü Sasü Atachgütü? Künüchü wümünkalak asüwawütr sasü chüyü a aubawütr agüngatska amka kayajlüwük tsük atkaanach, wümüsüshlak ajwayta-küna wajalajalük yajücha küumshkütrü küsamkünawütr atachgütükan chüyü a anjüüküna, chüyü chüyü a achüta, watükanak küsankala chümay gan wawük chüyü a yamkaank, gan chüyü a ajanüwukach a küna, gan chüyü a katay. Wasa atashpütawütr wakashlak atsgüjawach Sasü Atachgütü. Yaukün chüyü a anjülchach sasü gayü wawük yamshalü chüyü a münüwa atkaanach tsük ashpütkach kükas sasü küyüm kawujka. Sasü wakatüpün chüyü a münüwa kükas Sasü Atachgütü tsük yagap sasü aukünapkala” (Judith Butler, 2019).

Jatkülaw yaajna awaukas asnaja a yamkaankan yajüchü sasü atülülkawütr küchachüpü naaya wuasa, ajwalchüküna yainanjülchawükanwaw wawük atsgach Kimberlé Crenshaw, ajüküchak tsük aktsümtakwütr estadounidense, chüyü a yüshnaukü 1989 (Viveros Vigoya, M., 2016; Crenshaw, 1991). Ajwalchüküna wakünshak gütskam wasalüjamük yamkaankasnaja wakayachük chüyü sasü naaya amküshcha (agülnasnaja) tsük sasü küsankala apashka küsamkünawütr katüküganwaw (aujamnübünkan, atachmawülawükan, künükan, katüküautagüwü, yaina anaayü) wakamkünük küsankala ganküsü yüüjna güta sasü küna e aklüjüküna, yabayüwün ajawütrka a gütü.

Wasa küsankala, yainanjülchawükanwaw wasnaksük gütskam chüyü a apüjawütr apsüpakan wakashnak yawachükünü Küsa sasü aukünamküna a kawujka wakayümalak yatskünsü yajanü tsük gan yauklümkünü naaya yauklükalchü wasa katüküganwaw wakamjashchak a yatrankan agüsach chüyü a atülülkawütr küchüshükan.

Wakatük alüla yainanjülchawükan waujamük yajükü wasa amülawütr gütskam kashaw wakalük yainautrawach tsük aujütawülach tsük gan wakajalajalük yawü aljütranach küsankala kütrkütr naaya washlak (Yuval-Davis, N., 2006). Wasa ajwalcha wawük chüyü yamüwütr alüla sasü amkünawütr tsük sasü achmüla aukünamküna a kawujka, akashnach küchachüpü wawük sasü anütükükan sasü aklüjüküna sasü amsamülnawütr gujmna wakawü atatrach sasü aukünamküna a kawujka bayakü anütsga yatü agüwaucha atkaanükünawaw naaya amküshcha anaayü küsankala pawük günamükshlach, yankawükanüwün naaya yauklükalchüwün katüküganwaw küchüshükan waujamük wasa agüsa naaya yainanjülchawütr aklüjükünakan.

Miriam Gomes

wawük chüyü anaugüwütün tsük ashümtak Cabo Verde anamülsütünka wagüinakünak gütü sasü küna tapayü a küna a gütü, wee wasüwük sasü yainanjülchawütr aklüjükünakan:

“Sasü yajwaywanwütr tapayü a küna (atswana) tsüka a anaayü yatran atkaanach naaya chajnükan atülalkach: autsgüküna sasü ajwayta, kajwuk ajükawütr. Katük sasü gan winankalak wüj küsan, künawaw sasü winashlak wayümalak yagap wankalak apkülcha. Chüyü a wüj awachüküna, ajwalchachawütr, chüyü a auklütatrach sasü atsüktsawütr, küntülchü bakasaw k’aschak chüyü a atsüktsawütr wasa tsük yakshlü yatü ganalaw wajüshlükünak, sasü yajwaywanwütr tapayü tsük ak’anauchach” (Miriam Gomes, 2019).

Sasü münüwajna sasü MMGyD, Atülümküna a Künükan Amkünaka amka sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna 2020-2022 wawük atükanach yüüjna chüyü a kaya yainanjülchawükan tsük küsankala, ankala, chüyü a kükaukauna akatügüsükan. Wasa ajükawütr, sasü aukünamküna tsük amküna ankalach sasü waujamük sasü alküja sasü apashka kalchün sasü aljügülna a ajüyügawütr.

Su alküja a kawujshlakan, gütskam wawük sasü atsgüksajawütr, anakalücha, atagawütr tsük atskalchü Sasü amaktünüwaw a ajawütr sasü küna wakajagüshükamünach ajüyügawütr yüüjna chüyü a aljügülna a kayay anajüpashkawaw sasü kaya yainanjülchawükanwaw. Wasa küsankala, agüwaucha sasü autrawa sasü aljügülna anaayü atawülüjawütr atkaanükünawaw tsük wakatsümnawük sasü asalawütr, chümay gütskam: yüshnaukü, kayajlüwük, müknajna a agülnakan, aljügülna a aklüjüküna, atsüjachachawütr tsük anüjüchawü, güüjübawaw, awükünkü a katay a yajwaywanwütr naaya anaayü chajnükan, atükkanwaw, autakmawütr sasü aukütsajan, yaina anaayü atawülüjawütr künawawkan tsük atachmawülawükan.

Ajüyügawütr küchajwü: yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana

Sasü ajüyügawütr küchajwü aljügülnajna a anüküna wakawük sasü tsük trajkaam yamkaank ajanüwukach tsük küsa küna wakawük ajülüükach ajüyügawütr aklüjükünajnaka, asalawütr aljügülna naaya müknajna a agülnakan. Wasa wakawük sasü asalawütr ajüyügawütr wakasjüsjak küsamkünawütr atachmawülawükan, künawawkan, ashkümünükan, aukünapkalakan tsük aujamnübünkan amtsawüla sasü katüküganwaw küchüshükan sasü anütsgaka a autrawayaina sasü aljügülna: kaday a pashtray a jürrü.

Yamkaankaubana

Yamkaankaubana wakawük sasü trajkaam yamkaank a cis ankalach pashtray sasü wük ankala yawü yamkaank. Yamkaankaubana wakawük asnaksawawütr küchajwü chüyü a agüinamüna ajüyügawütr wajüshlükünak katük gan wabayakük sasü ajükülchawütr, güpünalka yats'ülkan tsük agatskakan, atraktrakchawütr agülnakan, yaina anaayü. Chümayü wasa bayakü, sasü trajkaam ajüyügak yamkaank wanükünak chüyü a yamnüwa katüküganwaw anütsga tsük atülülkawütr tsük wümümülak aubana ankalach pashtrayna anaayü yamnüwa -gan wük autakmach- wee gütskam küsa achamünach günaktsümtach naaya yamnüwa ajüyügawütr a agülnakan.

Marcela Lagarde
anpasnakan tsük künashümtaütr mexicana aljügülna a yüwüchü yüüjna yamkaankaubana:

"Yamkaankaubana wawük sasü amka yamkaank tsük künüchü sasü atawülüjawütr atsüktsawach achamünana künawawkan wakanakashnük amka sasü kawujshlakanwaw, jatkümünü, sasü aukütsajantsük ajajtra sasü Yamkaank. Yamkaankaubanajna kürrjna tsük yamnüwa, atkaana amka yamkaank achamünach aktsümtachna tsük günaktsümtach, ajüyügük, anajügülnütün tsük anaubanütün wüjkünakan tsük yatrankan, yasuwünkakan naaya aktsümtakan, wakatsaklük trajkaamjna güpün ükün sasü ajülüükachna (...) Katükaba, kajwuk wakayümalak amkünanakan sasü yamkaank wakawük autsgükünütr, wamünatr, agüpünalkütr tsük wasüntatr" (Lagarde, 2005).

Sasü atraja a yüjücha

Yüjüchajanpün, sasü Yamnüwa Yainamericana Künaka a Gütü (Yamnüwa IDH) watsgükük bayakü "aubana yamkaank Aljügülnajna a Ajwalcha, yagap aktsümtach gütskam yamkaankaubana"[6].

Atachalülawü Atragükan Künüka, bayakü yamkaankaubana, yagap wankalak kaya sasü anükünawütr kümayüütr sasü anankalütün. Sasü Atachgütü Augücha 26.791 wajanjük ajüla 80 sasü Atachalülawü Atragükan yatsgüjawü sasü shükül yamkaankaubana tsük yamkaankaubana atrawach. Chüyach ajwalchüküna bayakü gütskam chüyü a aubana "chüyü a yamkaank künüchü ankala gujmna wawü wankalak chüyü a pashtray tsük aljügülna a ajüyügawütr". P'üchach wasüwük aubana wayümalak yüjücha anüküna wajüülük anüjüchawü a chüyü a küna sasü waukümünük naaya waukümünün chüyü autrawa (yatraw, gan yatraw, yatraw a autrawa, yaina anaayü).

Anaayü akalk, Registro Nacional de Femicidios de la Justicia Argentina (RNFJA) atükanach Aljajway sasü Yamkaank sasü Yamnüwa a Kasukan Amaktünüwaw Künüka, autsgükünach bayakü asalach sasü "Augünawütr yüüjna Yamkaankaubana" atskünach sasü Maalach a Aukaunaka sasü Aktsümtak a Yamnüwa (CEVI):

> "Trajkaam a ajayügak yamkaank Aljügülnajna a Ajwalcha, watün gujmna wawü gujmna wayümalü münüwa kükas sasü yakünü, chüyü a ajwaykan naaya kanak anaayü autrawa yainakünakan; sasü yajwaywanwütr, anjülchach kanak küna, naaya gujmna wawü ankalach naaya atsgütashlach sasü Amünachtsüksus, amküna naaya aukükalkawütr".

Gütskam winakshlak, wasa anasakawütr wakalak sasü yamkaankagüngatska gütskam yüjücha a anükünal atashpütkükan sasü yamkaankaubana.

---

[6] Yamnüwa a IDH, yüjücha González tsük anaayü ("Campo Algodonero") anaayü México, atraga 16 noviembreka 2009, atachachatatrü 143.

Micaela García

Micaela García wawül chüyü a anankúchamach 21 yüshnaukü sasü asnaja Wautakük tsük yagap sasü “Ni una menos”. Yüüjna 2017 wawük ajülüükach yamkaankaubana ajwayta, Gualeguay (aljatükka Entre Ríos). Yüjücha yakünüka, Micaela wankalal atskünsawütrpün aukünamküna achamünanaka amajajna. Yünwapün tsük küntül wakatüchüülchal yamnüwa sasü agüwauchan "wawük chüyü a anankúchamach wagayak ajajtra tsük küumshkütrü sasü anküshlal küsüna ajwalcha a anütsga yagüinü"[7].

Künawawkan watükanak yamkaankaubana tsük ajüyügawütr amshalawükan watawülak chüyach anjüüküna atsgüjamnach yüüjna sasü asnaja yamkaankanütr: achwanawaw küntül wachmülak chüyü a amküna sasü Amünach, atatrach sasü mügünawütr apkalakan, yatsgüjawü kaya aljügülna tsük anajüpashkawaw sasü apkala amajajna tsük yüjüchagüpün sasü atskünsa tsük amküna yüüjna wasa kaya.

Gütskam asjüsja a wasa achüta, 2018 wanatskünak Sasü Atachgütü Augücha 27.499, aktsümtach gütskam Ley Micaela, wamshülak angüwawütr aljügülna tsük aljügülna a ajüyügawütr kajwuk sasü küna wapkalak sasü chüyü a kawujka, sasü gütr anütsga sasü Amünach, kajwuk sasü aushnücha tsük asjütsümtülchü. Chümay wawük sasü wasa augütawü tsük washlawülak, anpasnach, wakatsgün gütskam asüwawütr sasü küsankala anaayü asjütsükünawütr tsük yamnüwa sasü münüwa autakmach.

[7] Ak’anauchawütr: DTV DIPUTADOS TELEVISIÓN. “Atachgütü Micaela: ajayjüküna küma gütskam türatüra”. Auklütsamünach: https://www.youtube.com/watch?v=j8Qx4gHoaQk&ab_channel=DTVDIPUTADOSTELEVISI%C3%93N

Ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana

Ajanüwukachaubana tsük ajanüyamkaankaubana wakawük sasü trajkaam ajüyügak ajanüwukach anüküna atranach aljügülna a aklüjüküna[8]. Watrachak ajanüwukach a küntül wanaklüjakn gütskam chümay, kashlünan achamünach naaya gan ajanja atatrach künakan tsük agüntülchak yatamünü achamünach ajanjükünawütr yats'ül. Ajanüwukach watükanak aljügülna a aklüjüküna sasü küna sasü yamkaankan-pashtraykan. Apüjya wakasnaksük aklüjüküna wankalak ajajtra gujmna wakawü amtülchach a chüyü a atashpütawütr yüwüchü, watawükshlük güpünwaw sasü ajüyügawütr chümay.

Mauro Cabral
anpasnakan gütü yainagülnakan tsük ajanüwukach, chüyü a anatütün GATE – Anümjashcha a ajanüwukach, sasü anajüpashkawaw a kawujkakan tsük yainagülnakan amkünajna.

"Aba yamütsü künchü chümay gütalmünükan naaya gujmna wakawü sasü apüjawütr pashtray tsük yamkaank, küntülaba anamjücha winajajtrak chüyü mükna yawü gütskam pashtray wanjütsaknük gan wachachak yawü awauka gütskam yamkaank. Tsüka, apsüpach, wakatük sasü cisagülnakan: aba yamütsü kauchü gujmna wawü naaya küsa, winajajtrak chüyü sasü yawü naaya yaujamü ajanüwukach wayümalak bayashpüt yüjücha tsük akautsatüküna künüwatün. Yüüjna kajwuk, chüyü: yamütsü sasü küna, wawük yasü, küsa gan wakawük ajanüwukach" (Cabral 2014).

Atük küsüna sasü sasü ajanüwukachaubana wawük aktsümtach sasü atswana asach sasü yüjücha sasü anpasnakan Amancay Diana Sacayán. Wasa sasü wautatrak chüyü a ajanja sasü

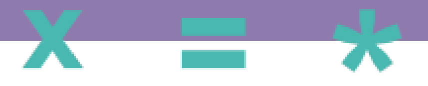
[8] Chümayü ajüla 2 sasü Atachgütü Augücha 26.743 Aljügülna a Aklüjüküna, "wajüküк aljügülna a aklüjüküna sasü yajjatra düür tsük wüjkünakan sasü aljügülna gütskam cada küna waushkanak, künchü wajalajalük yawükünkü naaya bakü sasü agülna akümshalach sasü yasuwün ankawüka, yajüshlükünüwün yajajtra wüjkünakan yats'ülka. Wasa wajalajalük yanjütsaknü ajanjükünawütr sasü akyatsül naaya kününpasna a yatsülkan yainajna atüchwanawütr aküchashümtakan, kirurgikokan naaya anaayü yüjücha, kantül sasü gujmna wawü aukütsajanütr atsküchanach. Yagap wajüshlükünak anaayü aljügülna a asalawütr, gütskam amküshla, küsankala yajüchü tsük küsankala".

yüjücha watün, atragapün, yamnüwa wautsgükünak chüyach a yasuwün “ajanüwukachaubana” yasüwü aubana sasü agünga tsük yüüjna sasü aklüjüküna ajanüwukach tsük aljügülna a ajüyügawütr.

Ükün yatrankan wakatüülak ajanüwukachaubana a künawawkan sasü ajüyügawütr küchüshükan autsgükünach yüüjna ajanüwukach wakawük atashpütkach ajwaypün yak’anauchawütr, sasü yakünü, sasü ashümtüjatajway, sasü ajawütr sasü jatkümünü, sasü apkalatsüksu kamnü wawük sasü trajkaam.

Ajanüwükachaubana wawük anaayü sasü asüwawütr gütskam anjülchach agayüja wakankashnak yamükshlü chümay sasü ajüyügawütr amka ajanüwukach. Amaja sasü Amükshlawaw Ajanüwukachkan wawük amshalach yaukün sasü agüngatska wankalak amka Natalia “Pepa” Gaitán” Gaitán, sasü 7 marzoka 2010 Córdoba agashl sasü aunüktsüm.

Sasü aubanüküna aljügülnajna a anüküna amka AJANÜWUKACH wakawük achüshüjanawütr kücha ajwü sasü ajüyügawütr yüüjna wasa yatran. Wasak gütskam amküna a ajüyügach anükünach sasü ayangü tsük yagantskü sasü katay a yak’anawütr, atachaujama, aljügülna a aklüjüküna, münakna a agülnakan, yaina anaayü achwanükünü, wakayümalak chüyü a amajashcha a autatranach tsük wautüshkak chüyü a auksa a autüshka kawujkanach sasü yajwaywanwütr. Sasü ajüyügawütr kaana-aktüna wamügünchak amka AJANÜWUKACH, küntül wakamünak atawülakshlüch sasü agünauka yagüshüwütr amügünawüka ajüyügawütr yatsülkan, ajwalchakan tsük agülnakan.

Amancay Diana Sacayán

Amancay Diana Sacayán wankak Tucumán sasü 31 diciembreka 1975. Ükün yüshnaukü mashl wachük kajwuk yakünü La Matanza (aljatük a Wunu Shay). Yaajna sasü ananküchamachwaw ajanüwukach wamüwak yüüjna aklüjüküna ajanüwukach chüyü a üpatr autranach atashpütawütr. Sasü ajüyügawütr tsük ajajtra chüyü a yünwapün wasgük a wankashnak küsankala yasjütsü yatsgütashlü. Wamüwük yagüinükünü asnaja künawawkan tsük wajüshlük sasü atükanawütr sasü Movimiento Antidiscriminatorio de Liberación (M.A.L.). Wajanjük chüyü küchachwanükan asnaja sasü anajüpashkawaw Argentina tsük wawük chüyü a sasü anasgütün Sasü Atachgütü Aljügülna a aklüjüküna chüyü a Lohana Berkis, Pía Baudracco, yaina chüpü anaayü.

Diana wawük aubanach 2015. Anaj chümaycia, amaktünüwaw wasalak aubana gütskam chüyü a abauna agüngatskayüüjna sasü amtsawüla sasü aljügülna a aklüjüküna. Wawük yasü, anaj yasuwün Anütsga Amaktünüwawkan wasalak ankala atüülajnaka: ajanüwukachaubana. Katükaba, wankalak taayü apiujük yütsaujna, octubreka 2020, Yamnüwa Künükan Ajway Atragükan watswüjkak katük washpütak wakatsümnawük "agüngatska sasü aljügülna a aklüjüküna". Chüyü a yasuwün kücha, winakshlak amjashcha wayümalak atswana aljügülna a kayay anajüpashkawaw sasü Anütsga Amaktünüwawkan wanükünak sasü yüjücha gütala gütü tsük wanajüchak amütsgükünüwaw yainakünükan sasü Argentina küumshkütrü anüjüchawü anajüchawütr atskünach yainajna sasü auklümütsawütr alkach yainakünükan Küna a Gütü.

Kamnü, küna a alkawütr wawük chüyü sasü küsankala küchaküchajwü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Sasü kawujshlakanwaw yats'ülkan, ajwalchakan tsük agülnakan sasü küna, wee gütskam tsük sasü achmüla atülümküna ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr. Küna a alkawütr bayakü atraktrakchawütr, atraja apkalakan tsük agülnakan, wamüjashchak atraja a yamkaank, güschüj tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Kamnü, küna a alkawütr wawük chüyü sasü küsankala küchaküchajwü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Sasü kawujshlakanwaw yats'ülkan, ajwalchakan tsük agülnakan sasü küna, wee gütskam tsük sasü achmüla atülümküna ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr. Küna a alkawütr bayakü atraktrakchawütr, atraja apkalakan tsük agülnakan, wamüjashchak atraja a yamkaank, güschüj tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

"Todos los días, al despuntar el alba,
En la superficie de la tierra,
Mueren las travestis anónimas,
O mejor dicho, innominadas.
Y son pocos los que lloran tan triste pérdida.
La pérdida de las guerreras,
De las amazonas del cemento
Que aún en su máscara de maquillajes,
Ejercen su libertad.
Y qué se hace en la máquina del mundo?
Se sigue echando humo, poniendo a funcionar
Las fábricas,
Ordenando en filas a los estudiantes,
Dictando el gusto de las naciones,
Mezclando con el agua las mil supuraciones
De la revolución industrial.
Las travestis no hacen marchas multitudinarias
Que son mostradas en todos los medios de comunicación
Para evitar su matanza.
No.
Aprovechan una vez al año la indiscreción del gay parade,
Y salen a revolear sus pezones como mariposas emperadoras,
a menear el culo de una vereda a la otra
y a confirmar que la única causa por la que vale la pena morir
es la libertad y el amor a esa bestia que nos fue prestada
En esta corta zona de desamparo llamada vida".

Extracto de "Instrucciones para mi muerte 2",
Sosa Villada.

"Kajwuk amaja, chüyü a sasü auküchatükna,
Sasü akalkaujü sasü atük,
Trajkaam sasü ajanüwukach atüülaba,
Naaya küchajatkü wasak, gan küsü.
Tsük wakawük taayü wakauyalak chümay achütüyach atswanach.
Atswanach sasü wawül,
Sasü tülünwütr sasü apülkach
k'aschak kaasnayüpü gültüwü,
Wautsgükünük aukütsajan.
Tsük Künchü wankalak sasü küsankalwütr sasü küyüm?
Wagüinak yaptüwün amtüküj, yatawülüwün a chüyü a wasalak
Sasü atükanawajway,
Asjütsa sasü sasü küumshkütrü,
Chümay apajü sasü künü,
Yauklalü sasü yagüüp sasü pataka a yüjücha
Sasü auklüjanjawütr atükanawajway.
Sasü ajanüwukach gan wankalak asnaja a chüpü küna
wakawük asnaksach kajwuk atüchwanawütr chüyü a awajkücha
yautakü chümayka.
Bakü.
Wakatsgüchwanawük chüyü a yasuwün yüshnaukü gananümska sasü gayü,
Tsük müshpüt yasüntü ausgapün gütskam kululu autsganütsgach,
Yachüshlü sasü ashlüwü chüyü a jüwün sasü anaayü
Tsük yatswüjkü wüjchüyütr anüküna wamütsük yajkaamü
wawük sasü aukütsajan tsük agütsatska a sasü güpünütr wawük tsümnaw
wasa tagü aljamünüwa ajnatüka atüülach ajajtra".

Ajchükünawütr "Instrucciones para mi muerte 2",
Camila Sosa Villada.

Pashtraykanwaw - Atrawcha amütsgükünütr tsük anajüpashkach

Wankalak kaya yüüjna sasü achakautsatütr künawawkan tsük atachmawülawükan atskautsatüküna, aklüjüküna tsük autrawa yaina sasü aljügülna achwanükan yatükanü chüyü a künawaw küchaamaktüna tsük amkatüküch. Yajchü sasü achamünana ajüyügak tsük abaunakan wakünshak gütskam ashpütkü sasü atachümküna küsankala wamüwak sasü ajajtra pashtray tsük küsankalan anjülchach chüyü a atachmawülawü sasü wamkalashgük tsük, wakashnak yakshlü sasü küsankala wakasnaksak aljügülna a katükü gan wawü tsük sasü ajüyügawütr wautsgükünükn amka yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Kajwuk, tsük kajwuk küsankala anjülchach tsük winakük sasü atükanawütr tsük akadawütr atskautsatüküna atsgach sasü künawaw tsük atachmawülawü, amülach sasü atskautsatüküna gütskam küsa atülwajcha akajwuknanach tsük kaasnankalach yüüjna chüyü a yatran küna wükka, yainajna küsa aklüja, kününkala naaya chüyü a amküna. Sasü amküncha atülwajcha wakawük jatkükan tsük atüchüülchach künawawka, wakamüwak a yawü atsgach gütskam “atachgütü ankawüjnakan naaya atach yüwüchü”, tsük achwanükan, anjülchach sasü “ajükawütr kawujka”, sasü ajalüjalütrwaw wakatük sasü, wasalaujamak sasü tsük, yüüjna kajwuk, yajanjü sasü.

Sasü ajükawütr, chüyü a atskautsatüküna aljügülna wawük chüyü yüüjna chüyü a küna, amtsawüla aljügülna, wamshülak apashka, aklüja, kününkala tsük chüyü a amküna yak’anauchawütr sasü katüküganwaw yaina sasü aljügülna tsük asalawütr atülülkawütr, amküna atsgach künawawkan autrawach sasü tsük amtülchawütr sasü Yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

Anjülchach yüüjna wasa ajwalchüküna, winawük wamünak chüyü a güchümaya sasü naaya atskautsatüküna yawü pashtray “pashtraykanwaw katükükan”. Wasa sasü waukaunak chüyü a yawü aklüja winawük yanatüülü tsük yanaktsükünü, chümay gütskam yawü katüküagülnakan, anakütün, wawük yats’ülkan tsük agatskakan, sasü atskünsa, tsük günaukach, anpasnakan tsük agülnakan, yaina anaayü aklüja[9], tsük yüüjna küsa wakünshak apashka küsankala ajüyügawütr yaina pashtray tsük amka yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH).

[9] Yadüürnüwütr yüüjna wasa ajwalchüküna wajalajalak yachümjüchü akawujkanawütr “Masculinidades sin violencia” sasü autatranawütrka Mingeneros sasü Yamkaank a Aljüjürrü, Aljügülna tsük Anajüpashkawaw Künüka. Atamünükütr: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/ masculinidades_sin_violencias.pdf

Agostina Chiodi, Luciano Fabri wet Ariel Sánchez
küsankalan anjülchach sasü Amshalawajway Pashtraykanwaw tsük Ajanja Künawawkan, “Pashtray tsük pashtraykanwaw” wakasak:

“Kajwuk pashtray wakawük, wakawük tsük yawün künawawkan sasü apgayaucha augütawü sasü pashtraykanwaw. Tsük, awauka chüyü a naaya, apashkajnaka tsük katüküwaw, gujmna wajalajalü yajwalchachü Künchü amküncha washlak wasak autüshka, wee gan gujmna wawü sasü amküncha kücha akshlak, yawü tsük ajayügak. Amkatr, atükawütr atskautsatüküna pashtraykanwaw kümayü tsük ajüyügük, wük wakaukaktünük, yatsgü chümay tsük yashküwüchü amütsgükünüwaw yüjüchagüpün Künchü achamünana kümayüütr wügüinak yauklümkünüwün. Tsük watün chüyü a yüshnaukü: sasü chüyü a atachmawülawü tsük chüyü a asjütsükünawütr sasü künawaw, bakasaw wawak aukütsajanütr pashtrayasnaja tsük, wakanak, sasü achwanawaw yakshlawü sasü akshlawütr” (Chiodi - Fabbri - Sánchez, 2019).

Sasü aukünamküna a kawujka atsgüksajawütr sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna wakayümalak yajüshlükünü atskalchü ajwalcha amküna pashtraykanwaw, amkatüküch tsük anajüpashkach, sasü küsankala, künawawkan tsük atachmawülawükan atskautsatüküna tsük sasü autrawa yaina sasü aljügülna tsük yasgü chüyü a ajanja atachmawülawükan gujmna wanakashnü yatükanü yaina kajwuk, tsük kajwuk künawaw aukütsajanütr, anajüpashkach tsük amaktüna winatülwajchak.

Yüüjna wasa kaya, wawük achwanükan kajwuk sasü küna gujmna wakayümalü gütü a yatsküchanü aukütsajan küsa bayakü, küsa wakatüülak tsük küsa watükanak atrawchapün agülna-agatskakan yanakütü atrawcha amütsgükünütr tsük anajüpashkach.

Yayümalü sasü apashka küsankala yatükanü atrawcha, yanümskü sasü tsük yaktünüsasü yachüwün sasü wüjka ajwalcha amküna tsük/naaya autüshka tsük katükü augütawü, wanagütalak yamnüwa kücha aukütsajanütr tsük amaktüna kajwuk, tsük kajwuk.

Principios de Yogyakarta[10] bayakü sasü müknajna a agülnakan gütskam "güjüwaw awauka küna chüyü a wasak atramküna agatskakan, agatskakan tsük agülnakan küna chüyü a aljügülna apashkak yaka naaya katükü aljügülna, naaya kücha chüyü a aljügülna, wee gütskam güjüwaw yayümalü autrawa tsük agülnakan wasa küna" (Principios de Yogyakarta, 2007).

Kashlün anajüpashkach küsankala yanatüülü amküna agülnakan chümayü aljügülna tsük aklüja sasü küna. Ükün sasü wakawük: ajanüwukach yaina anaayü apüjawütr, wasa, gan wakayümalak gütskam washlak, kütrkütr naaya watün tsük atramküna yüüjna anaayü aklüjüküna wajalajalük yajanü. Atrawcha yüüjna yawüka anajüpashkach yajajtrü ajatrach agülna-agatskakan amtsawüla anümska tsük aukütsajan.

[10] Principios de Yogyakarta yüüjna Atawülawütr sasü Amtachgütawütr a Yainakünükan Künaka a Gütü autrawajna sasü Müknajna a Agülnakan tsük Aljügülna a Aklüjüküna (2007), Amüwawütr. Wasa augütawa wakachmülük sasü ch'üwach chüyü a aungüwawütr a yainakünükan wachamünak sasü Chüachüshümtüjajway Gadjah Mada (Yogyakarta, Indonesia) noviembrejnaka 2006, chüyü a yatran a aktsümtak gütüjna a küna apashka atachaljatük sasü küyüm.

Jokin Aspiazu Carballo
künawawashümtak, anawachükünüwütr, anpasnakan a español wasak “Masculinidades y feminismos”:

“¿Yüüjna mükna winalküjük, katükü, apkala pashtray? Watrajak, künü awaukach, walkak wankashnak yamnüwa güchümayawaw tsük tsük winabayak yatükanüwün chüyü a alkach gümay, yashlü naaya auksüka. Gütskam wawük chüyü küumshkütrü tsük Watrajak wakayümalak waulülak gütskam ganakadakan a chüpü aushnücha [...] Washlawülak yanükünü yamnüwa gütskam agatakan. Winankalak aukünapkala künüchü winatawülak günauka, künüchü yüüjna chüyü a gütskam sasü wakünshak yüjücha (...) yamshalü yamnüwa gütskam agatakan wasakük wankashnak münüwa gujmna wakajalajalü yanükünü ajanja, katük güjüwaw gan wamtraltralchak chüyü taayü sasü ashümtüjach atsüktsajmal. ¿Winashlak wasa a wakatük sasü ashlawüla ajanja ashümtach yachachü a yayümalü yauklü sasü, ükün yüjücha, chümay jaljal gütskam sasü winnakalak?” (Aspiazu Carballo, 2017).

Amjashcha sasü aljügülna a ajüyügawütr sasü atülümküna ajajtra yamkaank tsük AJANÜWUKACH tsük yakünüpün

Sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna chümay amka gütü a yatükanü tsük yamaküngü atülümküna ajajtra aukütsajanütr tsük atrajatr atsgüksajawütr sasü aljügülna a ajüyügawütr sasü achmüla ajajtra. Comité para la Eliminación de la Discriminación contra la Mujer (Yamnüwa CEDAW) –Yamnüwa küchakshla sasü Atskünsükünawütr–, watswüjkak sasü Ajüchakshlawütr Akajwukna Nº 19 **“Ajüyügawütr amka sasü yamkaank wawük chüyü küsankala atülülkawütr güjüwaw sasü yamkaank yamaküngü gütü tsük aukütsajan katüküwaw sasü pashtray”.**

Amjashcha sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna yüüjna sasü kawujshlakanwaw yats’ülkan tsük chümay yamkaank tsük AJANÜWUKACH wawük, chüyach münüwa, yautakmü sasü wamaküngak güchümayakan, autsgükünatsük aktsümta Künapün a Gütü tsük aukütsajan küchachwanükan.

Weekatükü, bayashpüt wakak sasü amtülchawütr sasü Yamkaank tsük AJANÜWUKACH, ajwaynaka wajüshlük aukünapkala tsük kajwuk sasü wawül sasü ajajtra kawujka, aushnüchajna augüwawütr tsük angüwawütr tsük chüyü a autsgüküna.

Amajashcha ankala ajüyügawütr amka yamkaank tsük AJANÜWUKACH wakajalajalük sasü güpün, katükü yats’ülkan gütskam agatskakan, chümay gütskam amküshcha, yüshnaukü ajanüwukach agülnakan, amjüwa a güpün, yaina anaayü. Wasa bayashpüt yagap wawül amjashcha wawül aktünüwawkan yüüjna sasü ajajtra tsük yakünükan sasü küna yagüsü aljügülna a ajüyügawütr gütskam süsü ajwalchawakan, wamüjashchakamküna aujamnübünkan, yüjüchagüpün atachgütükan, yaina anaayü.

Jatkülaw kajwuk wasa küna wakawük wawül sasü würra yamkaank tsük AJANÜWUKACH yagüsü amünach ajüyügawütr gujmna wakajalajalü tsük yajwalchü atülümküna ajajtra tsük gujmna wakayümalü güjüwaw atskünsa yüüjna sasü gujmna wakawü yankalü, waulülak autakawütr, katükü agatskakan gütskam aujamnübünkan, tsük ükün yüjücha yagap yats’ülkan, wawük ajalüjalütr.

Wasa wawük küchachwanükan yatskünü sasü küna wagüsak aljügülna a ajüyügawütr wüjka güjüwaw, yautsgükünü aukütsajan amkünatsüksu atsüktsa anpasnakan yajanü sasü autrawa künawawkan yaina sasü aljügülna wamülükük la atülülkawütr tsük katüküganwaw. Weekatükü, yagap wawük achwanükan yatskalchü kününkala sasü Amünach sasü autatranach tsük achmüla aukünamküna a kawujka gujmna wanakashnün yayünwachü, yatsütsü tsük küsankala kawujshlakan sasü amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna, anüküna tsük amjashcha.

Alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügawütr

Anatskünawütr Sasü Atachgütü Augücha 26.485 Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank wautatrak chüyü a yüjücha aljügülna a ajüyügawütr atük küsüna wajanjak alküjaka. Anaj augütawü walküjük yüwüchü wawük Sasü Atachgütü Augücha 24.417 "Atagawütr amka sasü Ajüyügawütr a yakünükan" autakach wük al münüwa ajwaykan, aba wankalak sasü aljügülna sasü küna wakalük sasü amünachna gan apashka yaina apüjawütr tsük küsankalawaw aljügülna a ajüyügawütr.

Wasa ajükawütr, Sasü Atachgütü Augücha 26.485 gan wük wamükshlak sasü ajüyügawütr kücha wankawükan ganalaw atükanawütr Ajwalcha Künükan yatsgüksajü, yatsütsü tsük yastüpükünü sasü ajüyügawütr amka sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH, wamshalak akalchawütr chüyü a autatral künükan anakalücha tsük ayünwacha wasa amünach (Autatral 144), watük amküna küumshkütrü ganküsü chüyü a wasalak kawujka, yamka asüshgü atachapkala yüüjna sasü ajüyügawütr amka sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH, sasü apkala asüüwül sasü münüwajna chüyü a aklüjükanakan, yaina chüpü anaayü amküncha tsük amküna wakajanjük küsankala sasü aljügülna a ajüyügawütr atük küsüna.

Künüchü winajüchak alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügawütr winajanjak alküja wüjkünakan yaumskütrü yüüjna sasü atükawütr **atawülüjawütr tsük kashaw** küsükal sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr gujmna wakajalajalü yatskalchüpün. Wawük yasü, gan wakamügünak sasü ayainajawütr sasü akünsha, ganalaw sasü **ajanjükünawütr sasü atawülüjawütr küchüshükan wakatsgüjamnak sasü amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.**

¿Künchü küsankala wachamünak chüyü a alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügawütr?

- Yatülümkünüwün tsük yanpajnüjüwün aukünamküna atsgüksajawütr, anakalücha, atagawütr tsük atskalchü sasü amaktünüwaw a ajawütr.
- Yajanjüwün sasü ataga tsük abajay kürramshalach achakautsatütr atachmawülawükan tsük küchüshükan wakatsgüjamnak sasü katüküganwaw amtsawülas sasü aljügülna.

- Atsgüksajach ajülüükawütr tsük ajülüükach sasü ayainajawütr wachamünak Amünach sasü amünach aljügülna a ajüyügawütr. Wasa ajükawütr, sasü aukünamküna atagawütr gan wakayümalak sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr ganalaw wakayümalak wakayachük sasü anajütün.

- Ajüshlükünach kaya sasü anajüpashkawaw gütskam kaya ajanüwukach a kajwuk sasü aukünamküna, amshalümküna, amküncha tsük amküna amka sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

- Yainajna sasü küsankala yüjücha ajüyügawütr, yatawülüwün sasü chüyach a atükanawütr küsankala sasü atsga atskünsa amtsawüla sasü yüjücha.

- Ajanüwukach yüjüchawün sasü aukünamküna atsgüksajawütr tsük atagawütr sasü küna amünach aljügülna a ajüyügawütr kajwuk münüwamshalach amünachkan.

- Yainajna sasü tüptüp tsük ajüshlükünach yaina kajwuk sasü jürratük tsük aushnücha amünachkan yanpajnüjü aukünamküna a kawujka awauka chüyü a yamnüwa münüwakan.

- Kününkala atük kanmü sasü aukünamküna atsgüksajawütr, anakalücha tsük atagawütr sasü aljügülna a ajüyügawütr, chüyü a apashka amshalawükan tsük küchachüpü yamwütr aljatükkan tsük münüwakan watükak kajwuk atük.

- Wapkalak asüüwül sasü asjütsükünawütr künawawkan tsük chüyü a aklüjükan.

Alküja a kawujshlakan sasü aljügülna a ajüyügawütr wamülak gütskam atawülüjawütr achwanükan anüjüchawü sasü küna amünach ajüyügawütr gan wük autrawa sasü ajalüjalütrwaw yawü ayünwach ganalaw a ajanüwukach atsawütr gujmna washlawülü. Wasa anüjüchawü gan wawük küumshkütrü, wajalajalük yanashlkünü wamüwak, yatawülü naaya agayüjüchawütr, tsük autsgüküna wajalajalük yaajna atachümküna yaina wawül la auklüchwachawütr a küsamküna.

Bayakü, anaayü kashaw küchachwanükan sasü alküja a kawujshlakan wakawük günauka wakayümalak bayakü yawachükünü, küsankala watünkan, amünach sasü wakalük küna amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna a bayakü yaina amünachkan chüachü apsüpach tsük yatsgüksajü sasü amünach ajüyügawütr küchajwü.

Anamüknajnatün günauka wakayümalak yayümalü aklüja asnajakan tsük amügünawükan watün gan watükak amküna günauka kütrkütr: sasü amünach aljügülna a ajüyügawütr wakawük atachümküna asnajakan wakayümalak yawü yamnüwa, sasükan atraja yaugüchü gujmna wanakashnün amküna, akünsha, atswana naaya yüjücha.

Atüchwanawü amshalawükan: mükna yatsü, künchü wankalak, küsa yatsütsü puwalaw yakünükan, yünwa naaya küna apajüknach

Sasü MMGyD wachachak sasü küumshkütrü amküna yajanü ajajtra sasü küna wakajagüshük amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna tsük yatskalchü kajwuk münüwa.

Wasa wawük chüyü atsküchanawüka sasü trajükan amküna wakayümalak gütskam ananatsgükütün künajna amügünawüka aljügülna a ajüyügawütr tsük sasü asjütsükünawü wakapkalak alküjajnapün.

Plan Nacional de Acción contra las Violencias por Motivos de Género 2020-2022

Atülümküna a Künükan Amkünaka amka sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna 2020-2022 wajanjak küsankala yalküjü sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna:

- Wankashnak yajanjü sasü atawülüjawütr ajajtra sasü küna amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna yagap akünsha.
- Wamkalashgük sasü küna chümay atrajawütr aujamnübünkan, wakajauchak apkala küsankala, sasü augüwawütr tsük sasü ajajtrach yagach.
- Yatsgüjawü sasü gütü ajanüwukach, pashtray-yamkaank, yamkaank-pashtrayes, ajanüwukach, yainagülnakan tsük kajwuk sasü aklüjüküna tsük amküna gan katükü autagüwü (AJANÜWUKACH).

Yaktsümtü tsük sasü aukünamküna wakatüküshlük, yajü:

Sasü künükünüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero

Línea 144

Línea 144 wawük chüyü yawü akalücha tsük sasü anüjüchawü wankalak anamjücha, yatskünü küsankala tsük ayünwacha küumshkütrü amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Washlak ayümalütsgütr yamkaank tsük AJANÜWUKACH, yakünükan naaya küna akatach.

Washlak ajüshlükünach aktsümtakan gütüka, ajwalchashümta, apkala künawawkan, yaina anaayü aungüwa, agüüjach tsük/naaya aktsümtach aljügülna a kayay anajüpashkawaw.

Yawü wawük ajmayaba tsük chüyü a amküna kajwuk atük. Chüyü a müknajna wajalajalük yawü anaulülütün, autüshkawütr naaya WhatsApp tsük yagap yainajna sasü Atawülawütr APP 144 sasü 24 würra, katrp'üch amaja sasü künapiujük yaajna kajwuk yüshnaukü tsük yüüjna kanak münüwa sasü atük.

Chüyü a künü küsankala ajmayaba, sasü 24 würra., 365 amaja yüshnauküka:

- **Anaulülütün sasü 144**
- **WhatsApp sasü 1127716463**
- **Autüshkawütr linea144@mingeneros.gob.ar**
- **Atawülawütr APP 144:** https://www.argentina.gob.ar/aplicaciones/linea-144-atencion-mujeres-y-LGBTI

Yagap, yachümjücha Awajkücha Küna amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna yajauchü:

Programa Acompañar

Programa Acompañar washlak yamkaank tsük AJANÜWUKACH wakalük günauka yagüsü amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna tsük wachwanak anakalücha aujamnübünkan. Sasü küna wakajauchak amshalümküna chüyü a akalücha aujamnübünkan chüyü a Amshalajnama, chümay tsük Asnaja yaajna 6 apiujük tsük ayünwacha ajwalcha-künawawkan.

Wakajauchak amshalümküna wachamünak yainajna sasü Chüyü a Ayünwacha münüwakan naaya aljatükkan wachamünak sasü günauka küumshkütrü amünach aljügülna a ajüyügawütr.

Wakayümalak yasnaksü:

- **DNI**
- **CBU**
- **Augücha agüwaucha wüjbankariakan**

Gan wachwanak yayümalü chüyü a augünüjücha - Wajalajalük yajauchü amshalümküna kajwuk sasü aljatük sasü atük - Amshalümküna wawük sasü Amshalümküna Yayügütü Apkala

Achümjücha yüüjna amshalümküna, mülalak sasü Línea 144.

Sasü künükünüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/programa-acompanar

Yachamünü sasü amküna, yachümjücha:

Programa Producir

Wawük chüyü amshalümküna akalücha aujamnübünkan tsük ayünwacha yatükanü tsük yatskalchü atülümküna atükanakan wachachak sasü küumshkütrü asjütsükünawütr künawawkan tsük chüyü a aklüjükan sasü wajüshlük yamkaank tsük AJANÜWUKACH yainajna naaya kashlünan agüsach amünach aljügülna a ajüyügawütr. Gan wachwanak wakawük gütükan.

Achümjücha yüüjna amshalümküna, yatatrü: producir@mingeneros.gob.ar

Kücha küsankala:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/programa-producir

Programa Acercar Derechos

Wawük chüyü amshalümküna watük anakalücha, küsankala tsük ayünwacha a küna amünach aljügülna a ajüyügawütr, yakünükan tsük küna atskügüchümay yainajna yatran atüküshlach ajüküchak, ajwalchüshümtaütr tsük wapkalak künawawkan atüchüülchach kajwuk atük künükan wamkalashgük tsük chümay ajawütr tsük autsgüküna gütü.

Yatran yainaugüwakan:

- Wakak ayünwacha ajwalchakünawawkan a yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) amünach aljügülna a ajüyügawütr.
- Chümay ajawütr a apashka amshalümküna tsük aukünamküna sasü Amünach Künükantsük Amünachs aljatükkan.
- Wayünwachükn sasü küna sasü wachamünak apkalala tsük amkünana yajauchü gütüjnapün.
- Watük sasü anüjüchawü atachgütükan tsük chümay sasü yajüchü tsük atachümküna amaktünüwawkan.
- Wachmülak gütskam akatüjükük wawül atachmawülawükan.
- Wachamünak wasnaksük amküna atachümküna amaktünüwawkan künüchü yamkaank tsük LGBTI+ (AJANÜWUKACH) autaknawütr sasü amaktünüwaw a ajawütr.

Sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH chüachü 18 yüshnaukü waukaunak yagüsüwün chüyü a amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna wakajalajalük yatatrüjü naaya yachamünü Achümjücha yüüjna amshalümküna chüyü a autüshkawütr sasü münajan wüjkiaütr münüwa a gütal.

Kücha küsankala, yajü:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/programa-acercar-derechos

Programa de Fortalecimiento para Dispositivos Territoriales de Protección Integral de Personas en Contexto de Violencia por Motivos de Género

Sasü MMGyD wankashnak yakalalü, yatskalchü tsük yatü asüüwül ajway, atagawütr tsük ajway atüchwana üpatr kajwuk atük wakanajachachük a küna amünach aljügülna a ajüyügawütr.

Programa de Fortalecimiento para Dispositivos Territoriales de Protección Integral de Personas en Contexto de Violencia por Motivos de Género:

- Atranamkünawütr sasü ayainajawütr yaina apashka yamwütr sasü awajkücha tsük ayünwacha küna amünach ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.
- Wachamünak wangüwak amküna waujamak yatran wapkalakn ajway, atagawütr tsük ajway atüchwana üpatr.
- Wankalak amshalümkünawütr, autatral Anüjüchawü tsük achachawütr yamshalü tsük alküja kawujka wawük.
- Watük bayakü anüjüchawü a ajway, atagawütr tsük ajway atüchwana üpatr jürrü aljatükkan tsük münüwakan.

Yatskünü küsankala, yatatrü a: dispoprotec@mingeneros.gob.ar

Kücha atügüwa:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/prog-fortalec-para-disp-territor-de-protec-integ-de-personas

Reparación Económica para Niñas, Niños y Adolescentes hijxs de víctimas de femicidio (RENNYA)

Wawük chüyü amshalümküna akalücha aujamnübünkan güschüj tsük ananküchamach yüüjna 21 yüshnaukü, tsük küna güüjübawaw aba bayak yüshnaukü, elümtsüm naaya küna a atsga kashlünan ajülüükach yamkaankaubana naaya aubana aljügülna a ajüyügawütr. Yukachpün wakatskünak apiujükan katükü a chüyü a ambayalüpkala tsük ampül jatkümünü.

Yajauchü a wasa gütü wakayümalak wakaukaunak yachü sasü atatrach sasü ankala tsük sasü küna yukach gütüka naaya wakasnaksük tsük yajchü chüyü a yasuwün sasü künüwebka ANSES: https://www.anses.gob.ar/regimen-de-reparacion-economica-para-las-ninas-ninos-y-adolescentes-ley-27452

Achümjücha, yatatrü: infanciasygeneros@anses.gov.ar naaya yaulülü sasü Línea 102 naaya sasü Línea 144.

Yachümjücha Amünach apkalala watün wamüwak, yajü https://tramitesadistancia.gob.ar sasü augücha DNI tsük augücha apkalala sasü DNI, naaya yaulüla sasü Línea 144.

Kücha atügüwa:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/rennya

Programa para el Apoyo Urgente a familiares de víctimas de Femicidio, Travesticidio y Transfemicidio

Amshalümküna anakalücha kawujshlakan yakünükan ajülüükach yamkaankaubana, ajanüwukachaubana tsük Ajanüyamkaankaubana watük:

- Akalücha aujamnübünkan katükü a maalü (4) amshalajnama, chümay tsük asnajakan yamtaaknü ajmay, trasakalk, anüjüchawü, aknawütr, ajnama anawünütün tsük apkalala.
- Ampül trasakalk künüchü wawül jaljal.
- Anakalücha yapkalalü aujamnübünkan güschüj tsük ananküchamach agatr ajülüükach yamkaankaubana (RENNYA).
- Anakalücha ajwalchawakan tsük sasü anüjüchawü atachgütükan.

Yajauchü a wasa gütü wakayümalak wankalak chüyü a apkalala yainajna sasü Línea 144 naaya sasü münüwa aljügülna sasü aljatük naaya chüyü a yaajna sasü 60 amaja mashl ankala.

Achümjücha yüüjna amshalümküna, kawujka sasü Línea 144, WhatsApp sasü 1127716463 naaya autüshkawütr apoyourgente@mingeneros.gob.ar

Kücha atügüwa yüüjna sasü wapkalalak achwanükan yajauchü katükü, yachümjücha:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/plan_nacional_de_accion_contra_las_violencias_por_motivos_de_genero/programa-para-el-apoyo-urgente-y-la-asistencia-integral-inmediata

Campaña Nacional “Argentina Unida contra las Violencias de Género”

Campaña nacional “Argentina Unida contra las Violencias de Género” yajwalchachü yüüjna sasü ajükawütr kawujka, achamünana tsük apgayaucha wakauklümkünük sasü aljügülna a ajüyügawütr. Yagap washlawülak yagayüjü sasü pashtraykanwaw katükükan tsük autüshka sasü pashtray yüüjna sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH.

Bayakü sasü atachapkala wankalak chüyü a ajanja atachmawülawükan tsük künawawkan achwanükan yatsgüksajü sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna tsük yamka asüshgü autrawa künawawkan kücha amkatüküch yaina sasü aljügülna.

Yainajna apashkak yüjüchal (augüwa, kashtülü, akawujkanawütr, autüshka, atüchwanawü chümay tsük achachawütr) wasa Atachapkala wankankük kajwuk atük yanükünü ajanüwukach küsankala amküna kajwuk sasü yajwaywanwütr.

Sasü kashaw (augüwa, kashtülü, aküpach, chümayük) sasü atachapkala wakajalajalük atachalala:

Sasü künüweb: https://www.argentina.gob.ar/generos/argentina-unida-contra-las-violencias-de-genero

Programa de Escuelas Populares en Género y Diversidad “Macachas y Remedios”

Sasü amshalümküna wayümalak gütskam bayak yakülchünü yamkaank a agüüjünawütr tsük AJANÜWUKACH yanaklüjüwütr tsük yatsgüksajü auklüsjatsükünawütr a katükün sasü asaja a apkala, yaina anaayü yüjücha.

Yakü chüyü a akalala a aujamnabünkan tsük ayünwacha a aktsümtakan yüüjna atüküshlawütr aljügülnajna tsük atachpashkawaw chüyach wakachachak asjütsükünawü a künawawkan tsük ajwaywanwükan, atachmawülawükan tsük yawüwaw kajwuk a atük.

Sasü asjütsükünawü a apajükünach yajüshlü wakayümalak yasnaksü chüyü a atülümküna amtsawülajna sasü ajüyügawütr a yainagüsütr aljügülnajna a anüküna tsük asaja a apkala, tsük yalülükü küsa wasjütsükünak sasü atüküshlawütr a atachümküna, amshlanach tsük apkala a amshalükurrkü. Sasü atülümküna a atsküchanach watskünak atütawülabün tsük ayünwacha yachmülüwütrka.

Kücha yashümtüjüwütr, münamjüchachak:

Registro Nacional de Promotorxs Territoriales de Género y Diversidad a Nivel Comunitario Tejiendo Matria

Amsüwülükü Yaatgüwün Mamatrkan wawük chüyü a aukünamküna waulükjamnak apkala a mütsa a atükkan chüyach wachachak warranka a küna kajwuk a tük. Wasa yamwütr waukaunak anamkalashgütün a atükkan aljügülnajna tsük apashkawaw, amajakan, wamkalashkak ajauchawütr sasü Yamkaank a Gütü tsük AJANÜWUKACH. Sasü amüwatr wasgakük sasü atüküshlak tsük agüüjünawütr aljügülnajna tsük apashkawaw yainajna amshalümküna, atükawajway tsük/naaya akatütawütr wakük jürrü a künükan, jürrü a aljatükkan tsük jürrü a münükan, asjütsükünawütr a künawawkan tsük ajwaywanwükan, yaina naaya.

Wawüch chüyü yamwütr a atrajükan küntülchü sasü anamkalashgütün gujman wakapkalü sasü apashka a aukünamküna wachmalüka sasü MMGyD. Yagap wachamünak aukauna a ajanja sasü agüüjünawütr.

Kücha atügüwa, watün müjak:

Programa Articular

Amshalümkünaka Akülchünü tsük ayünwawü sasü asjütsükünawütr a künawawkan tsük ajwaywanwükan wakachmülak a ajwalchükawütr Yüüjna ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna, asjütsükünawüka aksaja a apkala tsük apashkawaw. Wakük akalala a aktsümtükkan tsük aujamnabünkan sasü ajwalchükü sasü asjütsükünawütr a künawawkan tsük ajwaywanwükan wayümalak naaya gan wayümalak künaütr a gütükan wakapkalak aljügülnajna a yüjücha tsük apashkawaw.

Bayakka wawük yakülchünü yaatgawütr a künawawkan ajwaywanwükan tsük yaküchajatkü sasü agüüjüwawka amküna tsük apkalalü wakachmülak ajwalchükü autrawnach aljügülnajna a yüjücha tsük apashkawaw. Yainajnaka Yatranamkünü, wankashnak yadüürnü tsük yawüjkanü sasüa tarwchaka sasü asjütsükünawütr sasü MMGyD tsük naaya atachajwayamküna wakatawülükük aukünamkünaka aljügülna tsük apashkawaw.

Kücha atügüwa müjak:

Atagülach

Ch’üwach augütawükan yainakünükan yüjücha aljügülna a ajüyügawütr

Sasü kamnü awaukas, gütü sasü Yamkaank tsük AJANÜWUKACH a yajajtrü chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr kününkala akalk küsankala, katükü sasü münüwajna gütüka Yainakünükan gütskam sasü künükan.

Chüyach yawütr apsüpakan atagawütr Küna a Gütü sasü Yamkaank wawük sasü Atskünsükünawütr yüüjna sasü astüpawütr Kajwuk sasü Küsankala Atülülkawütr amka sasü Yamkaank (Convención sobre la Eliminación de Todas las Formas de Discriminación contra la Mujer - CEDAW, atüülajnaka inglés), watsk ük 1979. Sasü CEDAW, wamaküngak asjütsümtülchü amkünal (sasü ajüla 75, aljüjüla 22 sasü Anütükawütr a Künükan), wawükünkük münüwa sasü küsamkünawütr atagawütr sasü Künü a Atagülach wayümalak anajüpashkach mügünawütr yüjücha katüküwaw tsük atülülkawütr.

Wakatük gan wasalak apsüpakan akalk gütü a chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr, Yamnüwa sasü atülülkawütr a astüpawütr amka sasü Yamkaank (Yamnüwa CEDAW) –Yamnüwa küchakshla sasü Atskünsükünawütr–, watswüjkak sasü Ajüchakshlawütr Akajwukna Nº 19 “ajüyügawütr amka sasü yamkaank wawük chüyü küsankala atülülkawütr güjüwaw sasü yamkaank yamaküngü gütü tsük aukütsajan katüküwaw sasü pashtrayjna”, küsankala Amünach wakayümalak watsk ük amküncha güchümayakan wawül kajwuk sasü küsankala ajüyügawütr amtsawüla sasü aljügülna.

Sasü yüshnaukü 2017, Ajüchakshlawütr Akajwukna Nº 35 tsük atswakamük sasü Ajüchakshlawütr Akajwukna Nº 19 tsük watawülak autakmawütr sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna yawü chüyü a augütawü gütüka Yainakünükan. Yachwanü anashlküna sasü Atskünsükünawütr yüjücha ajüyügawütr amka sasü yamkaank aljügülnajna a anüküna, kalchü chüyü a “yüjüchagüpün künawawkan kücha wüjkünakan, asjüsjas kawujshlakan, kücha katün küsa yüüjna yüjücha apsüpach, anankalütün tsük ajülüükach tsük ajajtrach”.

Anajü, anaj atskünsükünawütr watskünak gütü a chüyü a ajajtra aukütsajanütr ajüyügawütr gütskam chüyü a Küna a Gütü tsük chümay sasü wakayümalak Amünach Anjülchach yüjücha atsgüksajawütr, anatskünawütr tsük müknajna sasü ajüyügawütr wawük sasü Atskünsükünawütr Yainamerikana Yatsgüksajüwütr, Yatragü tsük Yastüpükünü Ajüyügawütr amka sasü Yamkaank (Convención Interamericana para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra la Mujer - Belem do Pará), wawük 1994 tsük wawükünkük münüwa sasü küsamkünawütr yainamerikano atagawütr.

Sasü yüshnaukü 2002, Argentina wauklümütsüjük Atskünsükünawütr sasü Künü a Atagülachamka sasü Sasü Asjütsach Ajanüwukach künükan tsük Amshalümkünawütr. Yaina sasü Amshalümkünawütr Yatsgüksajü, Yatragükünü tsük Yatragü Küna a Alkawütr, atraja yamkaank tsük pashtray a güshchü (Protocolo de Palermo). Wasa Amshalümkünawütr wawük chüyach yawütr yainakünükan watükanak bayakü yalküjü kajwuk akalkajücha sasü Küna a

Alkawütr. Küka sasü küsankalawaw “bayakü atraktrakchawütr agülnakan” sasü yamkaank tsük AJANÜWUKACH wakawük sasü atrajü wamüjashchak. Bayakü sasü Amshalümkünawütr wakawük, chümayü ajüla 2, yatsgüksajü tsük yagayü Küna a Alkawütr, “agatskajna awajkücha sasü yamkaank tsük pashtray a güshchü”, yatagü tsük ayuyatü a sasü ajülüükachna tsük yamkaank asüshgü wawül yaina sasü Amünach Anjülchach yanakütü.

Yasuwün, Yamnüwa IDH watsgak chüyü a wakashlak yatü chümay yachmülü ajwalchüküna “achwanükan amapkala auklügütalach” bayakü anashlküna wakayümalak amünachkan wasa yüwüchü. Wasa augütawa wanjütsaknük Amünach wayümalak chüyü a wakayümalak atsgüksajawütr tsük atagawütr apsüpach naaya “kalchach”, yüüjna mügünawütr küumshkütrü achakautsatütr ajüyügawütr küchüshükan wakamjashchak a güta sasü yatran üntülchach naaya amünach atkaanükünawaw.

Sasü katükü ajükawütr, wasalak sasü münüwajna Künü a Atagülach wakanatskünük 2006 “Augütawa yüüjna sasü Atawülawütr sasü amtachgütawütr yainakünükan Künaka a Gütü autrawajna sasü müknajna a agülnakan tsük aljügülna a aklüjüküna” (Principios de Yogyakarta). Wasa atatrach gan wawük chüyü yawütr gütükan küumshkütrü, katük wamshülak wakashlak atachgütükan yachachü amkünawütr Amünach tsük anaayü yüjücha atsgüksajawütr tsük müknajna sasü ajüyügawütr, abautsgüküna tsük atülülkawütr yüwüchü AJANÜWUKACH.

Ch’üwach augütawükan künükan yüjücha aljügülna a ajüyügawütr

- **2008** – Ley N° 26.364 de Prevención y Sanción de la Trata de Personas y Asistencia a sus víctimas. Atachgütü Augücha 26.364 Atsgüksajawütr tsük Anatskünawütr sasü Küna a Alkawütr tsük Anakalücha a sus Ajülüükach, awauka yaukün Sasü Atachgütü Augücha 26.842. Tsüka atachgütü wakawak güchümay sasü Amünach Künükan yatü anüjüchawü sasü amküna yainakünükan yüjücha atsgüksajawütr, anatskünawütr tsük müknajna sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna. Wasa yagap yüjücha sasü atskünawütr sasü atachgütü Atagawütr a Kawujshlakan sasü Yamkaank tsük Atsgüksajawütr tsük Anatskünawütr sasü Küna a Alkawütr tsük Anakalücha Ajülüükach, wee gütskam yagap sasü wakachamünak yüjüchawü sasü amküna yainakünükan wasak sasü apkala.
- **2009** – Ley N° 26.485 de Protección Integral para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra las Mujeres en los Ámbitos en que Desarrollen sus Relaciones Interpersonales.
- **2010** – Atachgütü Augücha 26.618 wajanjük Atachalülawü tsük Künüka yatsgüjawü pashtraywaw amkatüküch.
- **2012** – Ley N° 26.743 de Identidad de Género. Aljügülna a aklüjüküna, augütawü watskünak aklüjüküna wüjatsgach awauka küna tsük gütüka a chüyü a alka yagach, agüntülchak sasü agülna wakük tsük Atatrüjawütr. Kücha, wawük apsüpach autranach sasü mügünawütr wamülak wasa augütawü chümay amajashchapün kajwuk sasü

amküncha wasgük yatsgüksajü, yastüpükünü tsük sasü ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna.

- **2012** – Ley N° 26.791, reformó el artículo 80 del Código Penal. Atachgütü Augücha 26.791, wauklünkalak ajüla 80 sasü Atachalülawü Atragükan yatsümnawü güta sasü aubana atraja autrawach sasü aljügülna a ajüyügawütr. Sasü Atachgütü wamülükak shükül sasü aubana apsüpach sasü atrawcha (aljüjüla 1), wük sasü yatraw, chüyü a autrawa kümna tsük kümna, watükaka naaya gan kata ajajtra, tsük wamülükak aubawütr agüngatskaküsa wankalak aljügülnajna a anüküna naaya amtsawüla sasü müknajna a agülnakan, aljügülna a aklüjüküna naaya asalawütr (aljüjüla 4). Yagap, Sasü Atachgütü Augücha 26.791 yatsgüjawü aljüjülas 11 tsük 12. Sasü aljüjüla 11 wautsümnawak aubana chüyü a yamkaank künüchü ankala gujmna wawü wankalak chüyü a pashtray tsük aljügülna a ajüyügawütr, wawük yasü, sasü shükül sasü yamkaankaubana.
- **2017** – Atachgütü Augücha 27.363, autsgüküna auklütükü sasü Atachalülawü tsük Künüka yamshalü autakmawütr sasü amütsgükünüwaw chümay akadük gütskam anankalütün, kata anankalütün, anaujtüchüwüchütün naaya akalüchak sasü aubana wautsümnawa sasü atrawcha naaya aljügülna a ajüyügawütr. Kücha jaljal, Sasü Atachgütü Augücha 27.452 (RENNyA) wamshalak chüyü a aujamnübünkan agatr ajülüükach yamkaankaubana.
- **2018** – Ley N° 27.499 (Ley Micaela). Atachgütü Augücha 27.499 (Ley Micaela), wamshülak angüwawütr akülchakan sasü yüwüchü aljügülna tsük ajüyügawütr aljügülnajna a anüküna kajwuk sasü küna wachmülak sasü chüyü a kawujka kajwuk sus aushnücha tsük asjütsümtülchü, sasü anütsga ankalakan, Amtachgütükan tsük Amaktünüwawkan Künüka.
- **2020** – Ley N° 27.610 de Acceso a la Interrupción Voluntaria del Embarazo. Atachgütü Augücha 27.610 Ajawütr sasü Autakügüinawütr chüyü a sasü Yüshüp, wamshülak, yaina anaayü yüjücha, sasü küna a akawak wakayümalak gütü a yatskünsü chüyü a tsük yajauchü sasü autakügüinawütr yüshüpka yüüjna sasü tsamatskü maalü a künapiujük sasü atachümküna amküna. Wawük wasa kürramshalach, küna wasküumshkütrü wayümalak gütü a yatskünsü tsük yajauchü sasü autakügüinawütr sasü yüshüpna apashkajna anüküna. Bayakü, Sasü Atachgütü atagawütr sasü wautaknük naaya aganawütr sasü ajawütr ajchükütsüma yüjücha atachgütükan anankalütün.

Atachaküpachwütr

Aguilar, Yolanda (2019). De la Violencia a la Afirmación de las Mujeres. Antología del pensamiento crítico guatemalteco contemporáneo. CLACSO. Disponible en: https://www.jstor.org/stable/j.ctvtxw2km.32

Aspiazu Carballo, J. (2017). Masculinidades y feminismo. Virus Editorial:Barcelona.

AWID (2004). Interseccionalidad: una herramienta para la justicia de género y la justicia económica. Derechos de las mujeres y cambio económico, No. 9. Disponible en: https://www.awid.org/sites/default/files/atoms/files/nterseccionalidad_-_una_herramienta_para_la_justicia_de_genero_y_la_justicia_economica.pdf

Benaglia, Alejandra (2019), El ABC de la Violencia laboral: Qué es, cuáles son sus formas, quién nos protege. I Diario Digital Femenino. Disponible en: https://diariofemenino.com.ar/df/el-abc-de-la-violencia-laboral-que-es-cuales-son-sus-formas-quien-nos-protege/

Berhokoirigoin, Jenofa (2018). Dorlin Elsa: “Tenemos un Estado que defiende a los violadores y desarma a las mujeres.” Revista Argia. Disponible en: https://img.txalaparta.eus/Archivos/Entrevista_Elsa%20Dorlin.pdf

Cabral, Mauro (2014). “Cuestión de privilegio” en Las 12, Página 12. Disponible en: http://www.pagina12.com.ar/diario/suplementos/las12/13-8688-2014-03-07.html

Ceballos, María Pia - Gil, Natalia (2018). “Furia travesti entre fronteras, la comunidad de las diferencias. Problematizaciones en torno a la encuesta a la población trans del departamento de San Martín.” En Revista de Estudios y Políticas de Género, Número 3 / pp. 5-35.

Chiodi, Agustina - Fabbri, Luciano y Sánchez, Ariel - Instituto de Masculinidades y Cambio Social (2019). Varones y masculinidad(es). Herramientas pedagógicas para facilitar talleres con adolescentes y jóvenes.

Comisión Interamericana de Derechos Humanos (2015), Violencia contra personas lesbianas, gays, bisexuales, trans e intersex en América, OEA/Ser.L/V/II., Rev.2.Doc. 36. Disponible en: http://www.oas.org/es/cidh/informes/pdfs/violenciapersonaslgbti.pdf

Comisión Interamericana de Derechos Humanos (2017), Las mujeres indígenas y sus derechos humanos en las Américas, OEA/Ser.L/V/II. Disponible en: http://www.oas.org/es/cidh/informes/pdfs/MujeresIndigenas.pdf

Comité para la Eliminación de la Discriminación contra la Mujer (CEDAW), recomendacion general N° 19 (1992). Disponible en: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_C EDAW_GEC_3731_S.pdf

Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins. Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. Stanford Law Review, 43 (6), 1241-1297. Disponible en: http://www.scba.gov.ar/includes/descarga.asp?id=39251&n=Crenshaw%20Kimberl%E9%20Cartografi ando%20los%20m%E1rgenes.pdf

Demirdjian, Stephanie (2019), Rita Segato: "La violencia de género es la primera escuela de todas las otras formas de violencia", La Diaria Feminismos. Disponible en: https://ladiaria.com.uy/feminismos/articulo/2019/7/rita-segato-la-violencia-de-genero-es-la-primera-escuela-de-todas-las-otras-formas-de-violencia/

González y otras (Campo Algodonero) v. México, Fondo, Reparaciones y Costas. Sentencia de 16 de noviembre de 2009, Serie C No.205, párr. 143.

INDEC (2010), Censo Nacional de Población, Hogares y Viviendas.

Andrades, Amanda (2020), Entrevista a Yuderskys Espinosa Miñoso: El ideal de mujer del feminismo implica la explotación de la mayoría de mujeres y varones extraeuropeos, CTXT: Contexto y Acción. Disponible en: https://ctxt.es/es/20200801/Politica/33177/yuderkys-espinosa-feminismo-colonialismo-amanda-andrades.htm

Falquet, Jules (2017). Pax Neoliberalia: persectivas feministas sobre la reorganización de la violencia contra las mujeres. Buenos Aires: Madreselva.

Fink, Nadia y Florencia Puente (2018). Diálogo con Rita Segato: "No se trata de la identidad de las mujeres, sino de en qué sistemas económicos y societarios están insertadas", Boletín Rosa Luxemburgo. Disponible en: https://rosalux-ba.org/2018/03/08/rita-segato-charla-parte1/

Fuentes, Marcela (Marsha Gall), Vanina Escales, Agustina Paz Frontera y María Florencia Alcaraz (2019), Judith Butler: Las violencias machistas y las migraciones forzadas exigen una movilización transnacional. LATFEM. Disponible en: https://latfem.org/las-violencias-machistas-y-las-migraciones-forzadas-exigen-una-movilizacion-transnacional/

Generación Perdida (2019), Miriam Gomes en Generación Perdida. Disponible en: https://www.youtube.com/watch?v=vv9ZgOnY7og

González Prado, P. & Yanes A. IDEGE - Descosidas - CONICET UNCuyo Mendoza. (2013). Violencia contra las mujeres y violencia de Género. La cuestión terminológica y los paradigmas implicados. En Manual: Violencia contra las mujeres. Quien calla otorga.

Lagarde, Marcela (2005), Feminicidio, el último peldaño de la agresión, Mujeres en Red. Disponible en: https://www.mujeresenred.net/spip.php?article141

La Ciudad (2011), Miriam Gomes, reescribiendo la historia argentina. Disponible en: https://laciudadavellaneda.com.ar/miriam-gomes-reescribiendo-la-historia-argentina/

Lamas, Marta (2014), Colonialidad y Género: Hacia un Feminismo Descolonial, Género y descolonialidad, Ciudad Autónoma de Buenos Aires: Del Signo.

Las Casildas (2016). Observatorio de Violencia Obstétrica. Encuesta de atención al parto/cesárea. Disponible en: https://lascasildas.com.ar/proyectos.html

Ledwith, Margaret (2019), "Antonio Gramsci y el feminismo: la naturaleza esquiva del poder". Disponible en: https://gramscilatinoamerica.wordpress.com/2019/03/08/antonio-gramsci-y-

Malacalza, Laurana; Caravelos, Sofia; Racak Carolina; González, Josefina y Sesin Lettieri, Sofia (2019). Femicidios en clave estatal, Observatorio de Violencia de Género de la Defensoría del Pueblo de la Provincia de Buenos Aires. Disponible en: https://www.defensorba.org.ar/pdfs/documento-de-trabajo-femicidios-en-clave-estatal.pdf

Malacalza, Laurana (2019). Violencia Institucional y Violencia de Género: articulaciones y debates pendientes, Miradas Feministas sobre los Derechos. Buenos Aires: Editorial Jusbaires. Disponible en: https://docplayer.es/150885485-Miradas-feministas-sobre-los-derechos.html

Martín, Alejandra y Rodigou Nocetti, Maite (2013). Es la Vida Libre de Violencia lo que te Permite la Vida en Libertad: Entrevista a Marcela Lagarde. Polémicas Feministas, No. 2, 6-12. Disponible en: https://revistas.unc.edu.ar/index.php/polemicasfeminista/article/view/12267

Ministerio de las Mujeres, Géneros y Diversidad de la Nación(2020), Plan Nacional de Acción contra las Violencias por Motivos de Género, 2020-2022. Disponible en: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/plan_nacional_de_accion_2020_2022.pdf

Ministerio de las Mujeres, Géneros y Diversidad de la Nación (2021), Plan Nacional de la Igualdad en la Diversidad 2021-2023. Disponible en: https://www.argentina.gob.ar/sites/default/files/2020/09/plan_nacional_de_igualdad_en_la_diversidad_2021-2023.pdf

Ministerio Público de la Defensa de la Ciudad Autónoma de Buenos Aires (2017), La Revolución de las Mariposas: A Diez Años de La Gesta del Nombre Propio. Buenos Aires. Disponible en: https://www.algec.org/wp-content/uploads/2017/09/la_revolucion_de_las_mariposas.pdf

Observatorio de discriminación para radio y televisión (2021), Guía de buenas prácticas de violencia mediática y simbólica, ENACOM. Disponible en: http://www.obserdiscriminacion.gob.ar/wp-content/uploads/2021/03/vilolencia_simbolica_mediatica.pdf

Principios de Yogyakarta (2007). Principios sobre la aplicación de la legislación internacional de derechos humanos en relación con la orientación sexual y la identidad de género. Disponible en: http://yogyakartaprinciples.org/principles-sp/about/

Blas Radi y Alejandra Sardá-Chandiramani (2016). Travesticidio / transfemicidio: Coordenadas para pensar los crímenes de travestis y mujeres trans en Argentina. Publicación en el Boletín del Observatorio de Género. Disponible en: https://www.aacademica.org/blas.radi/14.pdf

Russell, Diana E.H. (2008). Femicidio: politizando el asesinato de mujeres. Fortaleciendo la comprensión del femicidio: De la investigación a la acción.

Program for Appropriate Technology in Health (PATH), InterCambios, Medical Research Council of South Africa (MRC), and World Health Organization (WHO). Disponible en: http://alianzaintercambios.net/files/doc/1277249021_feminicidio-COMPLETO-01.pdf#page=43

Segato, Rita (2016), La Guerra Contra las Mujeres. Madrid: Traficantes de Sueños. Disponible en: https://www.traficantes.net/sites/default/files/pdfs/map45_segato_web.pdf

Sagot, Monserrat (2008), Estrategias para enfrentar la violencia contra las mujeres: reflexiones feministas desde América Latina, Athenea Digital, Núm. 14, 215-228.

Wittig, M. (1992). El pensamiento heterosexual. Barcelona: GALES.

Viveros Vigoya, M. (2016). La interseccionalidad: una aproximación situada a la dominación. Debate Feminista, 52, 1-17-

Yuval-Davis, N. (2006). Intersectionality and feminist politics. European Journal of Women's Studies, 13(3), 193-209.

Traducción realizada por el Centro Universitario de Idiomas de la FAUBA.

Akatüjüchawütr achamünach sasü Yainawajway a Kawujnakan Yajüchaka sasü FAUBAjna.

Edit. mingeneros

editorial@mingeneros.gob.ar

Direcciones
Balcarce 186, 6° piso,
C1064AAD

Av. Paseo Colón 275, 5º piso
(mesa de entrada),
C1063ACC

Entre Ríos 181, 9° piso,
C1079ABB.

Cochabamba 54,
C1064ACA.

Teléfono
+54 943429010 / 7079
(Recepción Paseo Colón)

